

▲ KÜRÐ xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır

DİPLOMAT

H.Əliyev

www.Diplomata-kurdi.com

№ 41 (189) 22 - 28 Oktyabr Cotmeh sal 2012
Ji meha şubatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik İctimai-siyasi qəzet
Rojnama heftename civakî û siyasî

Qiyaməti: 40 qəpik
Hêjaye:

**Bilirsən, nə etmiş kürdlər bir zaman?
Qurtarmış İslamı çox ağır dardan!**

**Qədim Avropanın xaçpərəstləri,
Yüz illər sındırmış göy məşidləri.**

**Müsəlman keçmişin öyrənsə əgər,
Kürdün dərgahına daim baş əyər.**

Səbahəddin Eloğlu

Səh. 2

**Bosniya və Herseqovinanın Rəyasət
Heyətinin Sədri Bakir İzetbeqoviçin
şərəfinə rəsmi ziyafət verilmişdir**

Səh. 9

**Serokê Kurdistanê
serdana Rûsyayê dike**

Səh. 8

**“Bêyî PKK pirsar kurd li
Tirkiyê çareser nabe”**

Səh. 8

**Kurdên parçeyên
din pişt bidin DBK!**

Səh. 9

**Esra: Ez ji Ataturk
nefret dikim**

Səh. 4

**“Kürd olsaydım
bununla fəxr edərdim”**

Səh. 5

**Демирташ: диалог и
переговоры - единственный
способ решения**

Ermənilər Xocalı aeroportunu istifadəyə verirlər

Səh. 3

Новая эра безопасности и развития

Səh. 15

**1905-06-cı illərdə erməni-müsəlman
davasında Kürd xalqının rolu**

Səh. 7

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Səh. 10

**Киличдароглу: Образование на
родном языке разделит нацию**

Səh. 13

**Franseyê Komkujiya Parîs
a Cezayîriyan qebûl ki**

Səh. 8

Səh. 9

**Greva birçibûnê
di roja 40. de ye**

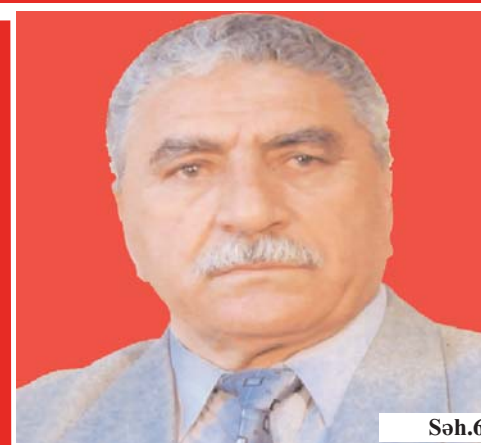
Səh. 16

**В Анкаре проходит
конгресс BDP**

Səh. 5

Ərəş qəzası

Səh. 6

**SORGULA
TENGEZAR**

Bosniya və Herseqovinanın Rəyasət Heyətinin Sədri Bakir İzetbeqoviçin şərəfinə rəsmi ziyafət verilmişdir

Azərbaycan Respublikasında rəsmi səfərdə olan Bosniya və Herseqovinanın Rəyasət Heyətinin Sədri Bakir İzetbeqoviçin şərəfinə rəsmi ziyafət verilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Bosniya və Herseqovinanın Rəyasət Heyətinin Sədri Bakir İzetbeqoviç ziyafətdə çıxış etmişlər.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dedi:

-Cənab Sədr!
Birinci xanım!
Hörmətli qonaqlar!

Sizi ölkəmizdə bir daha salamlamaq istədim. Çox şadam ki, Siz ölkəmizdə səfərdəsiniz. Sizin bu gün və sabah çox gərgin səfər programınız vardır. Əminəm ki, ölkəmizlə daha da yaxından tanışlıq, insanlarla ünsiyyət Azərbaycan haqqında Sizde maraqlı təəssürat yaradacaqdır.

Bu gün görüşümüz zamanı da qeyd etdiyim kimi, biz ölkələrimiz arasında daha sıx və səmimi əlaqələri yenidən qurmalyıq.

Sarayevə və Bakı arasında qardaşlaşmış şəhərlər razılaşmasından 40 il sonra Bosniya və Herseqovinanın Sədri münasibətlərimizin tarixində ölkəmizə ilk dəfə rəsmi səfər

edib. Əminəm ki, ölkələrimiz arasındakı əlaqələrin inkişafı uğurla davam etdiriləcəkdir. Amma bu səfər hər zaman tarixdə yüksək səviyyəli nümayəndə heyətinin ilk rəsmi səfəri kimi qalacaqdır.

Bu gün apardığımız müzakirələr və imzaladığımız sənədlər ikitərəfli münasibətlərin inkişafına çox yaxşı zəmin yaradır. Əminəm ki, hökumətlərimiz arasında daha çox razılaşmalara nail olmaq üçün bundan sonra da qanunvericilik formatı ilə bağlı fəal iş aparmalıyıq. Bu, bizim əməkdaşlığımız üçün vacibdir. Lakin eyni zamanda, bizim bütün səviyyələrdə daha çox təmaslara ehtiyacımız vardır: siyasi, işgüzar, ictimai və

mədəniyyət xadimləri səviyyəsində. Biz tammiqyaslı əməkdaşlığa nail ola bilərik. Biz indiyə qədər siyasi əlaqələr, beynəlxalq təşkilatlarda qarşılıqlı dəstək və eləcə də iqtisadi əməkdaşlığın yaxşı perspektivləri üçün çox möhkəm zəmin yaratmışıq. Lakin əminəm ki, qarşıdakı illərdə əlaqələrimiz daha da genişlənəcək və möhkəmlənəcəkdir.

Bir daha qeyd edirəm ki, bu gün tarixi bir gündür. Mən Sizinlə görüşməyimə çox şadam. Əminəm ki, ölkəmizə səfərinizi unutmayacaqsınız. Bir daha Azərbaycana "Xoş gəlmisiniz!" deyirəm.

X X X

Sonra Bosniya və Herse-

qovinanın Rəyasət Heyətinin Sədri Bakir İzetbeqoviç çıxış edərək dedi:

-Təşəkkür edirəm, cənab Prezident! Olduqca səmimi qəbula görə minnətdaram. Mən deməliyəm ki, şəhərinizin gözəlliyi bizi heyran edib. Şəhərinizin təmizliyi və gözəlliyi bizə son dərəcə xoş təəssürat bağışlayır. Sözlən əsl mənasında, çox abad və gözəl şəhərdir. Bu, sizin necə xalq olduğunuz haqqında çox şey deyir. Sizin də qeyd etdiyiniz kimi, bizim oxşar cəhətlərimiz, bənzər tariximiz vardır. Ölkələrimiz və xalqlarımızın üzləşdikləri reallıqlar, 1990-cı, 1992-ci, 2003-cü illərdə baş verənlər və bir sıra ağırlı hadisələr bizi birləşdirir.

Bu gün də qeyd etdiyim kimi, biz həmişə Sizin yanınızda olacağıq. İyirmi il əvvəl burada baş verdiyi kimi, sərhədlərin zorakılıqla dəyişdirilməsi qeyri-mümkün və qəbul edilmezdir. Beləliklə, biz ölkəmizin ərazi bütövlüyü naminə

mübarizəmizi sülh yolu ilə davam etdirəcəyik. Düşünürəm ki, gələcəyimiz daha parlaq və daha yaxşı olacaqdır. Atalarımız həmin ağırlı-acılı, eyni zamanda, şərəfli dövrdə ölkələrimizi idarə ediblər, ölkələrimizin suverenliyinin bünövrəsini qoyublar. Deyə bilərəm ki, artıq biz tariximizin kəşməkeşli dövrünü yaşayıb, hazırda davamlı inkişaf yolundayıq. Biz daha parlaq gələcək qurmaq əzmindəyik.

Mən Sizə ən xoş arzularımı çatdırıram. Siz bizim dəstəyimizə etibar edə bilərsiniz. Mən Sizin Bosniya və Herseqovinaya səfər etməyinizi və ölkələrimizin birlikdə sərmayələr qoymasını gözləyirəm. Təşəkkür edirəm.

İlham Əliyev "Conoco Philips" şirkətinin prezidentinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir

Prezident İlham Əliyev "Conoco Philips" şirkətinin prezidenti Ryan Lansın başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

"Conoco Philips" şirkətinin prezidenti Ryan Lans Azərbaycanla xarici investorlar üçün əlverişli mühitin yaradıldığını, enerji ilə bağlı əməkdaşlıq sahəsində ölkəmizdə şəffaflığın olduğunu vurğula-

ladı. Dövlət başçısı Azərbaycanın uzun illər dünyanın bir çox nüfuzlu enerji şirkətləri ilə uğurlu əməkdaşlıqdan məmnunluğunu ifadə etdi.

Görüşdə Azərbaycan ilə "Conoco Philips" şirkəti arasında əməkdaşlığın perspektivləri ilə bağlı məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparıldı.

İlham Əliyev ABŞ-ın Nəqliyyat Komandanlığının komandanının başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir

Prezident İlham Əliyev ABŞ-ın Nəqliyyat Komandanlığının komandanı Uilyam Freyzerin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Görüşdə Azərbaycan Respublikası ilə Amerika Birləşmiş Ştatları arasında ikitərəfli münasibətlərin yüksək səviyyədə olduğu vurğulandı, bu münasibətlərin müxtəlif sahələrdə uğurlu inkişafından məmnunluq ifadə

edildi. Görüşdə, həmçinin beynəlxalq terrorizmə qarşı birgə mübarizə, regional sülhün və sabitliyin təmin olunması məsələlərindən danışıldı, Azərbaycanın Əfqanıstandakı sülhməramlı missiyada birbaşa və daşımalar yolu ilə iştirakının əhəmiyyəti yüksək qiymətləndirildi, əməkdaşlığımızın bundan sonra da genişlənəcəyinə əminlik vurğulandı.

Elmar Məmmədov: "Azərbaycan torpaqlarından İrana qarşı istifadəyə icazə verməyəcəyik"

Azərbaycanın xarici işlər naziri Elmar Məmmədov jurnalistlərin suallarını cavablandırarkən bildirib

"Azərbaycan torpaqlarından İrana qarşı istifadə olunmasına əsla icazə verməyəcəyik".

APA-nın İRİB-ə istinadən məlumatına görə, bu fikirləri Berlinde Almaniya Xarici Əlaqələr Şurası Mərkəzində

Azərbaycanın xarici işlər naziri Elmar Məmmədov jurnalistlərin suallarını cavablandırarkən bildirib. Onun sözlərinə görə, bu cür fikirlər medianın şayiələridir və Azərbaycan əsla belə bir vəziyyətə icazə verməz. İranla Azərbaycan arasında yaxşı əlaqələr

olduğunu deyən E. Məmmədov vurğulayıb ki, Azərbaycan torpaqlarının İrana qarşı istifadəyə

icazə verilməsinə dair iddialar məntiqsizdir: "Bunlar təbliğat xarakterində daşıyır və iki ölkə arasında gözəl əlaqələri pozmağa yönəlib. Azərbaycanla İran rəsmiləri əlaqələrin inkişafına maneə törədəcək oyunları pozacaq iradəyə sahibdirlər".

Türkiyənin "Sabah" qəzeti: Mehriban Əliyeva Azərbaycanda baş verən dəyişikliklərin memarlarından

Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, YUNESKO və İSEKO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban Əliyeva Azərbaycanda baş verən dəyişikliklərin memarlarından biridir. Milli.Az Mehriban xanım Əliyevanın www.mehriban-aliyeva.org rəsmi saytına istinadən xəbər verir ki, bu fikir Türkiyənin "Sabah" qəzetində Azərbaycanın müstəqillik qazanmasının növbəti ildönümünə həsr olunmuş "Qardaş ölkə 21 yaşındadır" başlıqlı məqalədə yer alıb.

Məqalənin müəllifi Səlcuq Ərən yazır ki, Azərbaycanın

birinci xanımı Heydər Əliyev Fondu və ya Prezident Administrasiyasının İnternet saytı vasitəsilə ona ünvanlanmış hər bir məktuba cavab verir. "Mehriban Əliyeva xalq arasında çox sevilir. O, xüsusilə xəstələrə və məktəblilərə diqqət göstərir. Bakıda bu ilin mayında keçirilmiş "Eurovision" mahnı müsabiqəsi ərəfəsində onun rəhbərliyi ilə görülmüş genişmiqyaslı işlər isə indi də ictimaiyyətin diqqət mərkəzindədir", - deyər məqalədə bildirilir: "Mehriban Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev

Fondu tərəfindən son 5 ildə ölkədə 400 məktəb inşa edilib".

Müəllif yazısında özünün bilavasitə iştirak etdiyi İkinci Bakı Beynəlxalq Humanitar Forumundan da bəhs edib: "Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva tərəfindən təşkil olunmuş forumda sabiq dövlət başçıları, BMT və YUNESKO nümayəndələri, Nobel mükafatçıları iştirak ediblər. Ümumilikdə Heydər Əliyev Mərkəzinə dünyanın 70 ölkəsindən 800-dək xarici qonaq toplaşmışdı. Birinci xanım Mehriban

Əliyeva hər bir ali qonağa diqqət ayırır, onlara Azərbaycanda baş verən miqyaslı dəyişikliklər haqda məlumat verirdi. Xarici qonaqlarla ikigünlük forum çərçivəsində keçirilən görüşlərin sonunda belə bir fikir yarandı: "Neftdən

gələn gəlirlərin Azərbaycan xalqı üçün xərclənməsi müsbət amildir. Qərblə yaxınlaşma kursu isə özü ilə güclü demokratiya da gətirəcək. Biz bilmirdik ki, Azərbaycan bu dərəcədə ciddi dəyişikliklər yolundadır". **lent.az**

Ermənistanda qiymətlər yenə qalxacaq

Ermənistanın yerli süd məhsulları istehsalçıları bu ölkənin sakinlərinə özünə məxsus yeni il hədiyyəsi hazırlayırlar.

Ermənistanın yerli süd məhsulları istehsalçıları bu ölkənin sakinlərinə özünə məxsus yeni il hədiyyəsi hazırlayırlar. Yaxın zamanlarda pendir, xama, kəsmik və südün qiyməti xeyli yüksək olacaq. Yerli mətbuat yazır ki, bu, hər şeydən öncə mal-qara üçün yemin bahalaşması ilə bağlıdır.

Taxılın və otun qiyməti keçən illə müqayisədə iki dəfə bahadır. Bununla yanaşı, erməni ekspert bildirir ki, gəlir dalınca qaçan yerli istehsalçılar

istehsal etdikləri məhsula müxtəlif əlavələr etməkdən də çəkinmirlər.

Köhnəmiş laboratoriya

də aşkar etmək mümkün oldu ki, xamanın, kəsmiyin, yoqurtun və kərə yağının tərkibində böyük miqdarda bitki yağı var.

Bundan başqa, yerli mətbuatın yazdığına görə, südün tərkibində hətta soda da tapılıb.

Onu əlavə edirlər ki, məhsul qıvcırmasın. Və təbii ki, belə süddən nə xama, nə də kəsmik hazırlamaq saxlamaq mümkün deyil. Nə olsun ki, amma Ermənistanda bu cür süd məhsullarının istehsalçıları ölkə əhalisinin sağlamlığı hesabına pis qazanırlar.

"İran heç vaxt başqalarına qarşı düşmənçilik siyasəti yürütməyib. Əksinə, Fars körfəzinin təhlükəsizliyini qoruduğu kimi, qonşu ölkələr və bölgə xalqlarının inkişafı və əmin-amanlığının da zəmanətidir". APA-nın İRİB-ə istinadən məlumatına görə, bunu İran prezidenti Mahmud Əhmədiqad

bildirib. Onun sözlərinə görə,

edərək, İrana qarşı təzyiqləri artırır və rəsmi Tehranın inkişafı

Mahmud Əhmədiqad: "Qərb ölkələri dünyada süni İran təhlükəsi yaratmağa çalışırlar"

Qərb ölkələri əsassız iddialarla İranın nüvə silahına sahib olmaq niyyətində olduğunu irəli sürərək, dünyada süni İran təhlükəsi yaratmağa çalışırlar: "İran dəfələrlə nüvə silahına ehtiyacı olmadığını və nüvə bombasına sahib olanların da bundan istifadə etməyəcəyinə inanır". M. Əhmədiqad deyib ki, Qərb ölkələri nüvə proqramını bəhanə

na maneə törətmək istəyirlər: "Onlar hər zaman başqa ölkələrin inkişafına qarşı çıxırlar. Ancaq İran əsla geri addım atmayacaq".

İran prezidenti Suriyadakı böhrana da toxunaraq, bu ölkədə problemin həlli üçün iqtidarla müxalifət arasında milli uzlaşmanın əldə olunmasının vacibliyini vurğulayıb.

Ermənilər Xocalı aeroportunu istifadəyə verirlər

Xocalı aeroportundan ilk reys yaxın günlərdə həyata keçiriləcək. APA-nın məlumatına görə, bu

barədə "Joxovurd" qəzetinə Azərbaycanın işğal altında olan ərazilərində fəaliyyət göstərən separatçı rejimin "baş naziri" Ara Arutyunyan bildirib. O qeyd edib ki, ilk uçuş texniki xarakterli olacaq, buna görə də hələlik sərnişin daşımaları barədə danışmaq tezdir.

Qəzet Ermənistan prezidenti Serj Sərkisyanın İrəvan-Xocalı-İrəvan reysinin ilk sərnişini olacağı barədə vədini xatırladaraq, onun öz vədinə əməl edib-etməyəcəyi ilə maraqlanıb. Prezidentin mətbuat xidmətinin rəhbəri Armen Arzumanyan bildirib ki, belə bir addım planlaşdırılsa, kütləvi informasiya vasitələri həmin ərəfədə məlumatlandırılacaq.

Təyyarənin yükü haqda məlumatı ABŞ kəşfiyyatı ötürüb

Xəbər: «Orada rus silahları var»

Oktyabrın 10-da Moskvadan Dəməşqə uçan Suriyaya məxsus təyyarənin Ankara hava limanında məcburi yerə endirilməsi ilə bağlı söz-söhbətlər ara vermir.

Lent.az-ın «Habertürk»-ə istinadən məlumatına görə, təyyarədə «rus

silahlarının olması» ilə bağlı xəbəri ABŞ-ın kəşfiyyat mən-

bələri Türkiyəyə ötürüb.

Mənbənin bildirdiyinə əsasən, həmin təyyarədə Rusiya istehsalı olan hava hücumunda müdafiə qurğuları və hərbi istifadə edilən elektrik avadanlığı aparılıb.

Xatırladaq ki, olayın ardınca rəsmi Vaşinqton Türkiyəni inad və israrla dəstəkləyib.

ABŞ prezidentliyinə namizədlər son debata hazırlaşırlar

ABŞ prezidenti Barak Obama və Respublikaçı namizəd Mitt Romni Nyu Yorkda keçirilən yüksək səviyyəli dövlət rəsmilərinin iştirak etdiyi xeyriyyə naharında bir-birlərini məsxərəyə qoyduqdan bir gün sonra seçkiqabağı kampaniyalarına davam edirlər. Noyabr seçkilərində mübarizə meydanına çevriləcək Florida ştatında Mitt Romni və onun tərəfdaşı Paul Ryan seçicilərlə görüşəcək. Prezident Obama Mərilənd ştatında yerləşən Kemp Deyvid prezident iqamətgahına yola

düşməzdən əvvəl Virciniya ştatında seçicilərin önündə çıxış edəcək. Hər iki namizəd bazar ertəsi keçirilməsi nəzərdə tutulan son seçkiqabağı debata hazırlaşır.

Onlar Floridaya gələrək, diqqəti əsasən xarici siyasət mövzusunda yönəldəcəklər. Cümə axşamı Nyu Yorkun Katolik Arxiyepiskopluğu tərəfindən təşkil edilən ziyafətdə hər iki namizəd bəzən mübahisəli keçən prezident kampaniyasından bir müddət ayrılaraq zarafat dolu çıxışlar ediblər.

“Kürd olsaydım bununla fəxr edərdim”

“Kürdlər bizim canımız-ciyərimiz, qardaşımız, kirvələrimizdir.”

- “Kürd-biz, biz-kürd eyniyik.”

“Bir məsələni də xüsusi demək istəyirəm: Azərbaycan torpaqlarının işğalının qarşısının alınması üçün kürdlər də canını qurban verib.”

- Sizə niyə “kürd İsmayıl” deyirlər?

“Məni Mahir Cavadovun qaçmasına kömək etməkdə suçlayıb həbs etdilər”

Gülər Əhmədova haqqında məlum videomateriallar yayıldıqdan sonra ölkə mediası sabiq deputatın yaxın çevrəsi haqqında araşdırmalara başladı. Bu şəxslər sırasında Beynəlxalq Diaspor Mərkəzinin rəhbəri, DAK-ın İdarə Heyətinin üzvü İsmayıl Ağayev də adı çəkildi. Bir sıra media orqanlarında, o cümlədən “Yeni Müsavat”da onun Gülər Əhmədova ilə şərikli biznesinin olması haqda materiallar dərc olundu.

İ. Ağayev bu günlərdə publika.az saytına müsahibəsində “Yeni Müsavat”da barəsində yazılanlara cavab vermiş, həmçinin redaksiyamıza gəlib bütün ittihamlara cavab verməyə hazır olduğunu demişdi. Sonra öz nümayəndəsi Samir Adıgözəlli vasitəsilə qəzet rəhbərliyi ilə əlaqə saxlayıb görüşün vaxtını təyin etmişdi. Dünən İ. Ağayevlə “Yeni Müsavat”ın redaksiyasında geniş söhbət etdik.

Onu da vurğulayaq ki, İsmayıl Ağayev 1991-92-ci illərdə Bələdiyyə Polisində, daha sonra, Bakı Baş Polis İdarəsində, DİN Baş Mütəşəkkil Cinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsində yüksək vəzifələrdə işləyib. Sonra 9 il məhbəs həyatı yaşayıb.

- **Sizin adınız illər sonra Azərbaycan mətbuatında Gülər Əhmədova məsələsində hallandı. Gülər Əhmədova ilə ortağ biznesinizin olması haqqında iddialar yayılıb. Bu iddialar nə qədər əsassızdır?**

- Əsassız söhbətlərdir. Guya ortağ biznesimiz var, şimal bölgəsində yanacaq doldurma məntəqələrinin sahibiyik. Mənim özümün yanacaq doldurma məntəqəm də var, atamın, qardaşlarımla, yaxın qohumlarımla təsərrüfatları da var. Xızı rayonunda “Xızı dağları” yanacaq doldurma məntəqəsi mənim atamındır. Xızı da bilərsiniz, çox kasıb, əhalisi az olan bir rayondur. Gün ərzində o yanacaq doldurma məntəqəsində 200 litrdən çox yanacaq satılır. Gülər Əhmədova bir zamanlar Beynəlxalq Diaspor Mərkəzinin MŞ-nin üzvü idi. Əsas hədəf erməni daşnaklarının Azərbaycan xalqının başına gətirdiyi soyqırım və deportasiyaları dünya ictimaiyyətinə çatdırıl-

ması idi. Bu istiqamətdə elm adamları, tarixçilərlə bərabər bir neçə millət vəkili ilə əməkdaşlıq etmişik. MM-in üzvləri Fəzail Ağamalı, Musa Urud və Gülər

söz düşmüşkən... **Deyənlərə görə, 1992-ci ilin yayında o vaxtkı daxili işlər naziri İsgəndər Həmidov Hacı Əbdül və onun tərəfdarlarına qarşı**

Əhmədova bizim Məşvərət Məclisinin üzvü olublar. Beləliklə, biz Ermənistan ərazisindəki tarixi torpaqlarından deportasiya edilmiş insanların haqlarını Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinə çıxarılması ilə bağlı işlər görməyə başladıq. Xeyli işlər görüldü. 40-a yaxın ərizəni Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinə göndərdik. Ancaq 2011-cü ildən bu yana bizim təşkilatın Gülər Əhmədova ilə hər hansı ortağ fəaliyyəti olmayıb.

- **Siz Azərbaycan cəmiyyətinə siyasi baxımdan o qədər də populyar insan deyilsiniz. Ancaq Gülər Əhmədova məsələsində nədən sizin adınız bu qədər hallanmağa başladı?**

- Mən deməzdim ki, kimlərsə yadıma qəfil düşmüşəm. Vaxtaşırı bir sıra qəzetlər, saytlar BDM-nin gördüyü işləri gözə salmağa çalışır, eləcə də mənim polis orqanlarındakı keçmiş fəaliyyətimə gündəmə gətirirlər. Ancaq Gülər Əhmədovanın Elşad Abdullayevlə məsələsi gündəmə gələndən sonra yada düşməyim özümə də qəribə görünür.

- **Polisdəki fəaliyyətinizdən**

dan Hacı Əbdülün Xızı İH başçısı təyin olunması haqqında sərəncam vermişdi. Hacı Əbdül başına Bakı kəndlərindən xeyli insan toplayıb Xızıya getmiş və orada Maksim Musayevini devirmək üçün piketlər təşkil eləmişdi. O zaman İ. Həmidov göstəriş verdi ki, Bələdiyyə Polisi Xızıya ezam olunsun. Mən taqım komandiri olaraq Xızıya getdim. Hakimiyyətə qarşı çıxan bütün şəxslər zərərsizləşdirildən sonra İ. Həmidov polis rəisini yarıtmaz fəaliyyətinə görə vəzifədən azad etdi. Sonra o, hər kəsin yanında soruşdu ki, kim rayondakı duruma nəzarət etmək səlahiyyətini üzərinə götürə bilər? Heç kimdən səs çıxmadı. Həmin vaxt irəli çıxıb dedim ki, mən məsuliyyəti üzərimə götürə bilərəm. İsgəndər Həmidov da məni tanıyırdı, təəccüblə baxdı ki, bu kimdir? Mən onun “bozqurd” dəstəsindən deyildim. Soruşdu ki, haralısan? Dedim,

dan sonra daxili işlər orqanlarında qalmağımla bağlı məsələ yenidən müzakirə olundu və məni Bakı Baş Polis İdarəsində baş inspektor vəzifəsinə təyin etdilər.

- **Siz həm də o zamankı adı ilə desək, Banditizm və Terrorizmə Qarşı Mübarizə İdarəsində də çalışmışınız. Deyənlərə görə, siz orada işləyəndə idarənin rəisini döymüsünüz. O hadisə necə olmuşdu?**

- Belə bir hadisə olmayıb. Mən cənab nazir Ramil Usubovun əmri ilə həmin idarəyə batalyon komandiri təyin edilmişdim. O zaman çox ağır bir dövr idi. Cənab nazir məni çağıraraq dedi ki, dövlətçilik üçün ağır dövrüdür. Səni bu vəzifəyə təyin edirəm. Mən də nazirimin etimadını doğrultmaq və dövlətçiliyə xidmət üçün keçmiş döyüş dostlarımla, Xızıda mənimlə çalışan insanları toplayıb təxminən 100 nəfərlik batalyon yaratdım. Onu da deyim ki, polis orqanlarında işlədiyim müddətdə heç vaxt işçidən rüşvət almaq mənə görə deyil.

- **Bəs, kimdən alırdınız rüşvəti?**

- Heç kimdən heç vaxt rüşvət almamışam. Bir nəfər çıxıb desə ki, mən İsmayıl Ağayevə rüşvət vermişəm... Mümkün deyil. “Bandotdel”in o vaxtkı rəisi Rəhman Mustafayev də bizim həmkəndlimizdir, ağsaqqalımızdır. Siz təkidlə deyirsiniz, onu döymüşəm, ancaq belə bir şey olmayıb.

- **Sevindik Səfərovlə münasibətləriniz nəyə görə gərgin olub?**

- 1995-ci ilin mart hadisələri baş verəndə silahlı dəstələrin rəhbərlərindən biri kimi vəzifə başındaydım. Mahir Cavadovun evinin ətrafında əməliyyat keçirilməsi və onun həbs edilməsi üçün əmr almışdıq. Əməliyyata çox böyük rütbəli şəxslər başçılıq edirdilər. Mən də öz batalyonumla bərabər həmin əməliyyatda idim. Ona qədər isə mən cənab Usubovun kabinetində Əsgər Ələkbərovun və digər yüksək rütbəli zabitlərin iştirak etdiyi toplantıdaydım. O zaman Ramil müəllim dedi ki, İsmayıl, dövlət çevrilişi baş verib və biz dövlətimizi qoymalıyıq. Əməliyyat başlayanda Mahir Cavadovun evinin ətrafına xüsusi-xidmət orqanlarının, Daxili Qoşunların 300-ə yaxın qüvvəsi toplanmışdı. Mən atışma başlayan ilk dəqiqələrdə silahı əlində donan neçə yüksək rütbəli zabit gördüm. Orada mən və batalyonumdakı 8 nəfər yaralandı. Bizi hospitala yerləşdirdilər. Günorta saatlarında Mahir Cavadovun evindən qaçması haqqında xəbər yayıldı. Mən o zaman hospitalda idim.

- Bəs deyirlər ki, Mahir Cavadovun evinin yağmalanmasında siz də iştirakçı olmusunuz. Hətta onun evindən xeyli pul, qiymətli əşyalar götürdünüz haqda iddialar var. Keçmiş kənd təsərrüfatı naziri Müzamil Abdullayevin evindən də qiymətli əşyaların, pulun

Xızıda əməliyyat keçirəndə orda fəallıq göstərmisiniz və o, sizi elə oradaca Xızı Polis İdarəsinin rəisi təyin edib?

- Mən xalq hərəkatının fəal üzvlərindən biri olmuşam.

- AXC-nin Novxanı Dayaq Dəstəsinin sədri də olmuşsunuz...

- Tamamilə doğrudur. Qərbi Azərbaycandan olduğuma, doğulduğum torpaqlar işğal altında olduğuna görə mən xalq hərəkatından kənar qala bilməzdim. O vaxt Novxanıda yaşadığıma görə, Xalq Cəbhəsinin orada Dayaq Dəstəsini yaratmışdım. Az sonra mən könüllü Şuşaya döyüşməyə getdim. Onda hələ müharibə geniş miqyas almamışdı. Camaatdan ov tüfənglərini yığıb sərhəddə özünü müdafiə dəstələri yaratmışdıq. Ordakı fəallığıma görə məni həbs etdilər. Bir müddət sonra Bakıya qayıtdım. 1991-ci ildə Bələdiyyə Polisi yeni yaranırdı və mən orada işə qəbul olundum. O zaman Bələdiyyə Polisinin rəisi Eldar Muradov idi. Hakimiyyət dəyişikliyindən sonra İsgəndər Həmidov daxili işlər naziri oldu. Ona qədər isə Ayaz Mütəllibov hakimiyyətdə olduğu zamanlar-

Dərələyəzdən. O ərazi də Kəlbəcərlə qonşudur. Zarafatla dedi ki, eloğluyuq. Elə oradaca məni rəis əvəzi təyin elədi.

- **Elçibəy hakimiyyəti devrildəndə hansı postdaydınız?**

- Xızı Rayon Polis İdarəsinin rəisi idim. Mən Elçibəy hakimiyyətini devirməyə gələn Sürət Hüseynov və onun ətrafındakı cinayətkar dəstənin üzvlərinin qarşısından qaçmayan yeganə polis rəisi idim.

- **Bəs vəzifədən nə zaman çıxarıldınız?**

- 1993-cü ilin iyulunda mən AXC hakimiyyətinin bütün polis rəisləri ilə bərabər işdən çıxarıldım. Məni həm polis rəisliyindən, həm də daxili işlər orqanlarından xaric etdilər. O zaman bütün rayon yığıldı polis idarəsinin qarşısına və yeni polis rəisini idarəyə buraxmadılar. Beləliklə, mən bir neçə ay da əmrətsiz postumda qaldım. Sonra daxili işlər naziri Vaqif Novruzov məcburiyyət qarşısında qalıb öz əmrini dəyişdi və mən yenidən köhnə vəzifəmə bərpa edildim. O zaman hətta bir qrup Xızı sakini məsələ ilə bağlı mərhum Heydər Əliyevin qəbulunda da olmuşdular. Bun-

götürülməsində adınız hallandır...

- Bunlar hamısı ağ yalandır. Mahir Cavadovun evinin yanındakı əməliyyatda mən yaralanmışdım, hospitalda idim. Bu, sənədlərlə sübut olunub. Mən xəstəxanadan çıxanda idarəyə gəldim. O zaman bizim əməkdaşlar Mahir Cavadovun evinə axtarışdan qayıtmışdılar. Mən bu prosesdə iştirak etməmişəm.

- **Sizi nə üçün həbs etmişdilər?**

- Bakı Şəhər Prokurorunun həbsimlə bağlı qərarında yazılıb ki, mən Mahir Cavadovun evinin ətrafındakı atışmada mövqeyimi tərk etməklə yaradılan müdafiə həlqəsini zəiflətməmişəm.

- **Bəs siz yaralandığınızı, xəstəxanada olduğunuzu sübut edə bilmədiniz?**

- Mənə özümü müdafiə üçün heç bir imkan vermədilər. Həbs etdilər, sonra araşdırma apardılar.

- **Özünüz dediniz ki, Ramil Usubovla münasibətləriniz vardı, nazirin dəyər verdiyi zabitlərdən olmusunuz. Bəs nazirin sizə münasibətini kim, hansı amil mənfiyyə dəyişdi?**

- Mənim haqqımda cənab nazirə də yalan informasiya verib inandırmışdılar. Mahir Cavadov oradan faktiki olaraq qaçmışdı və bunun məsuliyyətini daşıyan şəxs müəyyən edilməli idi. Sonradan istintaq mənim Mahir Cavadovun qaçmasına şərait yaradılmasında

heç bir rolunun olmadığını müəyyən etdi. O zaman orada rəhmətlik Fətulla Hüseynov, Sevindik Səfərov olmuşdu.

- **Yeri gəlmişkən, Sevindik Səfərovla konfliktinizin səbəbi nə idi?**

- İdarə rəisi təyin olunması məsələsinə görə. Rəhman Mustafayev işdən azad olundu, sonra Sevindik Səfərov təyin olundu və o zaman mənə münasibət pis idi. Sevindik Səfərov və onun ətrafı hesab edirdilər ki, mən onlara mane oluram. Ona görə də qurma bir hadisə ilə mənə güdaz verdilər. 9 il günə-gün həbs çəkdim. İsgəndər Həmidovla, Fəhmin Hacıyevlə, OMON-çularla eyni türmədə olmuşam. Çox qəribədir, o 9 ildə dövlət çevrilişinə qəsdde suçlanan şəxslər, ömürlük məhbuslar belə əfv edildi, ancaq mən cəzamin hamısını çəkdim.

- **Sizin ümumiyyətlə "bandotdel" in rəisi olmaq iddianız var idi mi?**

- General olmaq istəməyən əsgər əsgər deyil. Əlbəttə mən də ölkəm, vətənim üçün daha çox işlər görmək üçün geniş səlahiyyətlərim olmasını istədim. Ancaq o zaman mənim yetərinə yüksək vəzifəm vardı. Sadəcə gecə-gündüz yorulmadan cinayətkarlıqla mübarizə aparmağım bəzi şəxslərin xoşuna gəlmirdi.

- **"Univermaq Zaman" la qohumsunuz?**

- Qohum deyilik. Sadəcə, mənə anamla qonşu kəndəndir.

- Belə deyirlər ki, siz həbsdən çıxandan sonra onun vasitəsilə mərhum Aqil Əliyevlə görüşmüşünüz, dəstək istəmişsiniz.

- Aqil Əliyevlə Zamanın vasitəsilə tanış olmamışam. Mənim həbsdən öncə Aqil Əliyevlə tanışlığım var idi.

- **Aqil Əliyevin yaxın çevrəsindəki şəxslərdən biri də Elşad Abdullayev olub. Siz onunla da tanış idiniz mi?**

- Mən Elşad Abdullayevi tanımıram. Tanış olsaydım, qohumlarımdan ABU-da oxuyan olardı. ABU-nu bitirib yüksək vəzifədə işləyən nə qədər insanlar var ki...

- Sizə niyə "kürd İsmayıl" deyirlər? Baxmayaraq ki,

özünüz türk olduğunuzu söyləyirsiniz.

- Sizə qəribə gəlməsin,

ancaq bu, dəfələrlə səs-lənəndən sonra, mən valideynlərimdən də bu məsələ haqqında soruşdum. Publika.az-a müsahibəmdə də demişəm ki, mən türk oğlu türk olmağımla fəxr edirəm. Ancaq mən kürd olsaydım da, yenə də öz mənsub olduğum xalqla fəxr edəcəkdim. Baxın, bu mənim nənəmin pasportudur (cibindən köhnə sovet pasportu çıxarıb bizə göstərir-A.M.). Yazılıb ki, İsmayilova Ballı Əhməd qızı, doğum tarixi 1890-cı il, milliyəti azərbaycanlı. Anam isə Sisyan da Vağadi kəndində doğulub. Hazırda xeyli vəqadili yüksək vəzifədədir. Bu sırada millət vəkilləri, icra başçıları da var.

- **Valideynlərinizdən soru-**

şanda nə cavab verdilər?

- Atam dedi ki, bizim kürdlərlə heç bir qohumluğumuz yoxdur. Ancaq hərdən o, öz anası ilə kürd dilində danışdı. Kürd dilini də nənəm qonşularından öyrəni. Bizim nəsil 3 dəfə deportasiya edilib. Birinci dəfə İrandan Şuşaya, sonra sonra Ermənistan, axırda da yenə Azərbaycana. İranda onların xeyli kürd qonşuları olub, o dili də onlardan öyrəniblər. Son dövrlər Laçınlı Soltan bəy Paşabəyov haqqında çox geniş yazılar yazıram, onu müdafiə edə bilmərəm, ola bilər mənə kürd deyilməsində bu məsələnin də bunun da rolu var. Ancaq mən Çanaqqalada şəhid olan Azərbaycan türklərinin xatirəsinin əbədləşdirilməsi üçün də böyük işlər görmüşük. Mən Azərbaycan dövlətinə, xalqına canımla, qanımla xidmət edən bir adamam.

Bir məsələni də xüsusi demək istəyirəm: Azərbaycan torpaqlarının işğalının qarşısını almaq üçün türklərlə yanaşı, Azərbaycanda yaşayan digər millətlərin övladları da, eləcə də kürdlər canını qurban verib. Mən belə məsələlər ortaya atılanda onların ruhunu təhqir olunmuş hesab edirəm. **Kürdlər bizim canımız-ciyərimiz, qardaşımız, kirmələri-mizdir. Kürd-biz, biz-kürd eyniyik.**

Aygün MURADXANLI
www.musavat.com

Tarixi ərazilərimiz

Loru mahalı

Wikipediya, açıq ensiklopediya - ایډیسی کی ویکی

Azərbaycanın tarixi mahallarından biri.

Borçalı Rusiya tərəfindən işğal edildikdən sonra bu ərazidə Tiflis quberniyası daxilində Borçalı distansiyası yaradıldı. 1880-ci ildə Tiflis quberniyası daxilində Borçalı qəzası təşkil edilir və onun ən böyük nahiyəsi də Loru olur. Loru Borçalının dağlıq hissəsini təşkil etdiyindən ona Dağ Borçalısı da deyirlər. Bu ərazidə bir vaxtlar Loru şəhərinin mövcudluğu və həmin şəhər 1236-cı ildə monqollar tərəfindən dağıldığı, XIV-XV əsrlərdə yenidən bərpa olunduğu, XV-XVIII əsrlərdə Osmanlı və İran hücumlarına məruz qaldığı yazılır.

1918-ci ildə erməni daşnak hökumətinin silahlı qüvvələri qəflətən hücum edərək Loru və Pəmbək mahalı ərazilərini işğal edir. 1919-cu ilin yanvarında Tiflisdə keçirilən Ermənistan-Gürcüstan konfransında Borçalı qəzası (əslində Loru nahiyəsi) neytral zona elan edilir. 1920-ci ilin sentyabrında türk qoşunlarının Gümrünü tutmasından narahat olan Gürcüstan hökuməti Loru neytral zonasına nəzarəti öz üzərinə götürür.

1921-ci ildə isə Gürcüstan və Ermənistan bolşevik hökumətləri arasında Lorunun Ermənistanla verilməsi haqqında razılıq əldə edilir. 1922-ci il dekabrın 22-də Vorontsovka bölgəsi də

Ermənistanın Loru-Pəmbək qəzasına qatıldı. Beləliklə Ermənistanın inzibati bölgüsündə Loru mahalı 4 rayon-Barana rayonu, Allahverdi rayonu, Cəlaloğlu rayonu və Vorontsovka rayonu şəklində öz əksini tapdı.

Ərəş qəzası

Yaranma 1873

Ləğv olunma 1929

Sahəsi

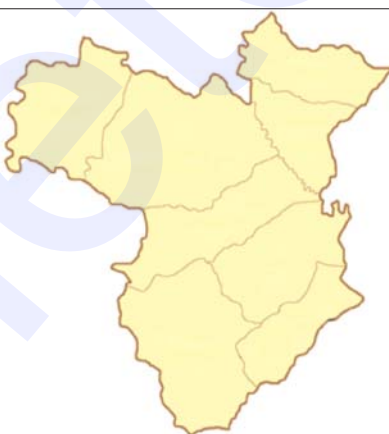
2829,6 verst²[1]

Əhalisi

67277 nəfər[1]

Ərəş qəzası - Gəncə quberniyasında inzibati vahid. 1873 ildə yaradılmışdı. Ərazisi 2308,10 kv.verst idi. Qafqaz təqviminin (1917) məlumatına görə qəzada 99400 nəfər əhali yaşayırdı; onların 53144 nəfəri (53,46%) kişi, 46256 nəfəri (46,54%) qadın idi. Qəza idarə sistemi fəaliyyət göstərirdi. Əhali, əsasən, kənd təsərrüfatında çalışırdı. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökuməti 1918 il avqustun 26-da Ərəş qəzasının Ağdaş yaşayış məntəqəsinə şəhər statusu vermiş, daxili işlər nazirinə şəhərin ərazisi və burada tətbiq ediləcək özünüidarənin forması haqqında xüsusi mürəzə təqdim olunmasını tapşırırmışdı. Bununla əlaqədar olaraq, 1919 il dekabrın 10-da Hökumətin qərarı ilə Ərəş qəzası Ağdaş qəzası adlandırılmışdı. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin süqutundan sonra qəzanın adının necə işlədilməsində fikir aydınlığı olmamışdır. Azərbaycan Mərkəzi Statistika İdarəsi tərəfindən 1922 ildə nəşr olunan

Azərbaycanın yaşayış məskənlərinin siyahısında qəzanın adı Ağdaş (keçmiş Ərəş), 1921 il

kənd təsərrüfatı siyahıya almasının 15-ci buraxılışında isə, sadəcə olaraq, "Ərəş" kimi verilmişdir. 1929 ildə Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikasının rayonlaşdırılması zamanı ləğv edilərək, Ağdaş rayonu təşkil olunmuşdur.

İstinadlar

Qafqaz və Zaqafqaziya diyarının idarəsinin dəyişdirilməsi haqqında 1867-ci il 9 dekabr tarixli çar fərmanı əsasında Yelizavetpol quberniyası yaradılmışdı. Bakı quberniyasından Şuşa və Nuxa qəzaları, Tiflis quberniyasından Yelizavetpol qəzası, İrəvan quberniyasından ləğv edilmiş Ordubad qəzasının bir hissəsi onun tərkibinə daxil edildi, yeni Qazax və Zəngəzur qəzaları yaradıldı. 1873 ildə Yelizavetpol quberniyası tərkibində Ərəş, Cəbrayıl və Cavanşir qəzaları təşkil olundu. Sonralar Cəbrayıl qəzasına Azərbaycana qarşı işğalçılıq müharibəsində iştirak etmiş rus zabiti P.M.Karyagin adı verildi. Qafqaz təqviminin

(1917) məlumatına görə Yelizavetpol quberniyasında 4 şəhər (Gorus, Yelizavetpol, Nuxa, Şuşa) və 8 qəza (Ərəş, Cavanşir, Yelizavetpol, Zəngəzur, Qazax, Karyagin, Nuxa, Şuşa) var idi. Yelizavetpol quberniyasının ərazisi 38922,43 kv. verst idi. Quberniyada 1275,131 nəfər əhali yaşayırdı, onların 1213,626 nəfəri yerli sakinlər, 61505 nəfər müvəqqəti yaşayanlar idi. Əhalinin 676377 nəfəri kişi, 598754 nəfəri qadın idi. 156,044 nəfər (12,24%) şəhərlərdə, 1119,087 nəfər (87,76%) qəzalarda yaşayırdı. Əhalinin etnik tərkibi belə idi: azərbaycanlılar 783065 nəfər (61,41%), ruslar 36957 (2,90%) və s. Yelizavetpol quberniyasında quberniya idarə sistemi mövcud idi Quberniyanı hərbi qubernator, 1872 ilin martından isə qubernator idarə edirdi. Xanların, bəylərin, ağaların əlində 440,7 min, kəndlilərin əlində 124,3 min desyatın torpaq vardı. Əhali müxtəlif kənd təsərrüfatı sahələri (taxıçılıq ipəkçilik, üzümçülük, heyvandarlıq və s.), sənətkarlıq sənaye fəaliyyəti və ticarətlə məşğul olurdu. Quberniyada dağ-mədən və elvan metallurgiya sənayesi müəssisələr (Yelizavetpol və Zəngəzur qəzaları) yerləşirdi. İpəkçiliyin əsas mərkəzi (Nuxa qəzası) də burada idi. Azərbaycan pambığının xeyli hissəsi Yelizavetpol quberniyasının pambıqtəmizləmə zavodlarında emal edilirdi.

Üzümçülük və şərabçılıq inkişaf etmişdi. Birinci dünya müharibəsi (1914-18) quberniyanın iqtisadiyyatına ağır zərbə vurmuşdu. Fevral inqil-

abından (1917) sonra Yelizavetpolda və digər qəza şəhərlərində ictimai təşkilatların icraiyyə komitələri yaradılmış, quberniya və onun qəzalarına Müvəqqəti hökumət komissarları təyin olunmuşdu. Bununla bərabər Yelizavetpolda Fəhlə və Əsgər Deputatları Soveti də yaranmışdı Eyni zamanda, qəza şəhərlərində (Şuşa, Nuxa, Karyagin və b. də sovetlər təşkil edilmişdi. Sovetlərdə bolşeviklərin nüfuzu zəif idi. Yelizavetpol quberniyası Azərbaycan milli azadlıq hərəkatında mühüm yer tuturdu. 1905-07 illər inqilab dövründən genişlənən millisiyasi təşkilatlanma davam edirdi. Milli azadlıq hərəkatının görkəmli xadimləri Nəsim bəy Yusifbəyli, Xəlil bəy Xasməmmədov, Xudadat bəy Rəfibəyli, Həsən bəy Ağayev və b. böyük iş aparıcılar Nəsim bəy Yusifbəyli 1917 ilin martında Türk ədəmi-mərkəziyyət partiyasının əsasını qoymuşdu. Milli azadlıq hərəkatına qarşı mübarizədə erməni-daşnak və bolşevik siyasi partiya və təşkilatları birləşərək, eyni mövqedən mübarizə aparırdılar.

Oktyabr çevrilişindən (1917) sonra Bakıda sovet hakimiyyətinin elan edilməsi milli azadlıq hərəkatının gedişində Yelizavetpol quberniyasının mövqeyini daha da möhkəmləndirdi. 5 (18) noyabrda Yelizavetpolda keçirilən Qafqaz müsəlmanlarının hərbi qurultayı azərbaycanlılardan ibarət hərbi hissələr yaradılması haqqında qərar çıxardı. Knyaz Maqalov başda olmaqla, müsəlman süvari polku yaradıldı.

(Ardı var)

Nəriman
Əyyub**UTANMIRSAN**

Hörmətdən düşürsən gündə təyafik,
Üzündə azalır ar, utanmırsan.
Etdiyin əməllər deyil müvafiq,
Qaçıbdır yanından yar, utanmırsan.

Heç kim sənün üçün yar ola bilməz,
Böhtan atmaq ilə var ola bilməz.
Alçaq dağ başında qar ola bilməz,
Tükənib sənincün var, utanmırsan.

Sataşma kimsəyə, axı oğlun var,
Bəsdir etdiklərin, artıq eylə ar.
Qocalmısan gündə başa yağır qar,
Əzilib döşündə nar, utanmırsan.

Zənənə yaraşmır belə xasiyyət,
Üzki daşdan deyil, odur yumşaq ət.
Nə qanun bilmirsən, nə də siyasət,
Başına ələnilib qar, utanmırsan.

Üzünə gülən də daldada söyür,
Söyənlər söydükcə özünü öyür.
Bir vaxt deyirdilər ərini döyür,
Yaşayışın olub dar, utanmırsan.

Nəriman Əyyubam, eşit sözümlü,
Bir vaxt ayırmadım səndən gözümlü.
Başa düş çaldığım hər avazımı,
Çalırım kamança, tar, utanmırsan.

14.06.2011

AY YAZIQ

Ay bəd xasiyyət, ay hikməbaz, ay yazıx,
Şübhələnilib boş bir şeydən küsürsən.
Bilirsən ki, ikimiz də cüt bazıx,
O bəzliyi unudursan, əsirsən.

Yadımdan çıxıbdır evə gələndə,
Öz eşqini mənəm ilə böləndə.
Hətta söyləyirdin aparın kəndə,
İndi o sözləri danıb qısırsan.

Gənclikdə sən idin hərdən göz basan,
Onda da bəzliyi bilirdin asan.
İndi artıq dolubdur ac göz kasan,
Kəndirinin niyə mənə "asırsan"?

Asmağının artıq yoxdur mənası,
Keçmişlərdə qalıb onun sədası.
Fayda verməz indi onun ədası,
Mənasızdır hərdən əsib çasırsan.

Zəif olmamışam heç zaman, heç an,
Məni sağlam yaradıbdır Yaradan.
O çirkli qəlbinə toxunmaz Nəriman,
Qaşınmayan yerlərimi qaşıyırısan.

23.08.2011

FATİHƏ

İnsanlıq dünyada azalıb gedib,
Bu hal ürəyimi pərişan edib.
Yazır gündəlikdə ağıllı ədib,
Azalmış bu insanlığa, fatihə.

Davranmır insantək insanla insan,
Hamı doğulubdur təmiz anadan.
Sonra azıb tamam olub bivicdan,
Bu bevicdan insanlığa, fatihə.

Söylədi bu sözü o, Molla Vüqar,
Həmin sözlər mənə qaldı yadigar.
Yazacağam bu dünyada nələr var,
Pozulmuş bu insanlığa, fatihə.

Nə deyəsən, belə gəlib zamana,
Rast gəlirik gündə aha-amana.
Güvenirik hələlikdə gümana,
Bu gümansız insanlığa, fatihə.

Hörmətdən düşübdür ata-analar,
İndi hörmətlidir məşuq-sonalar.
İstənilər bu qanmazlar danalar,
Qanmazlyana insanlığa, fatihə.

Qalmayıb heç yerdə təlim-tərbiyə,
Kasıbların oğlu gedir hərbiyə.
Varlığın övladı qərq olub piyə,
Bu allahsız insanlığa, fatihə.

Varlı qohum yoxsulunu bəyənmir,
Yoxsul üzsüz şoru, varlı bal əmir.
Varlığın ürəyi sanki pas dəmir,
Belə olan insanlığa, fatihə.

Bu fatihə buyrulubdur Xudadan,
Onu başa düşür naqis və nadan.
Olan həqiqəti nə gizlət, nə dan,
Həqiqətsiz insanlığa, fatihə.

Yaman dəyişibdir zamanə, yaman,
Nə də düzəlməyə qalmayıb güman.
Qanan qanmazlara söyləmir utan,
Bu utanmaz insanlığa, fatihə.

Ölümləri gözləmirik birçə an,
İnsan ölür, onda oxunur Quran.
Yazıq yazır yazır, söyləyir ki, qan,
Belə qanmaz insanlığa, fatihə.

Fatihə də düzəlməyir insanı,
Başa düşənlərin qaralır qanı.
Can xəstəsə olar sağaltmaq canı,
Xəstələnen insanlığa, fatihə.

Qardaşlar var qardaşını aldadır,
İnsanlar var insanlıqdan daldadır.
Söz var ki, söyləsən sanki bal dadır,
Bal dadmayan insanlığa, fatihə.

Əmoğlu var əmoğlunu saymayır,
Taro dayoğluya bir böhtan yayır.
Di gəl onu vətəni heyvandan ayır,
Belə vətəni insanlığa, fatihə.

Var qudurdanın görməyir gözü,
Saxta olur danışdığı hər sözü.
Dediyni ancaq anlayır özü,
Bu anlamaz insanlığa, fatihə.

Belə getse məhv olacaq insanlar,
Dünyada çoxalır gündə ziyanlar.
Ha yazsın bu dərdi şair Nərimanlar,
Vəhşiləşən insanlığa, fatihə.

02.12.2011

AY TUT AĞACI

Yenə gileyəndin ay tut ağacı,
Görürəm ki səni sulayan yoxdu.
Nar kənardan baxır mənə çox acı,
Bu baxış qəlbimə sancılan oxdu.

Mən Bakıda, siz qalısız kimsəsiz,
Məni aldadıbdır o Xəzər dəniz.
Gündə sahilində gəzirəm sizsiz,
Mənəm kimi belə gəzənlər çoxdu.

Sizi əkdüyim gün çıxmayıb yaddan,
İmtina etməyəm zəhmətkeş addan.
Uzaq dayanmışam sizin fəryaddan,
Sanmıram biriniz qulluqdan toxdu.

Sizlərin altında durdum pərişan,
Üzünüzdə yoxdur sevincdən nişan.
Fikirdən qəlbimdə qaraldı al qan,
Yaman boş görürəm tikdiyim taxtı.

Nə edim ki, belə gəldi zamana,
Dünya dəyişdikcə düşdük tufana.
Tənəli baxışla baxma Nərimana,
Baxış süzülərək qəlbimə axdı.

23.07.2011

Yevlax rayonu, Nərimanabad kəndi

Hüseyin
Kürdoğlu**GÖZÜMDƏN, KÖNLÜMDƏN
QARABAĞ KEÇİR**

Ay aman, gözümdən, könlümdən yenə
Qarabağ, Qarabağ, Qarabağ keçir!
Ziyarət, işıqlı, Qırxqız, Mixtökən,
Gözəl Gəlinqaya, Dəlidağ keçir.
Ahımız göylərə alovdan dirək,
Yerin məhşərinə neyləsin fələk.
Həsret çirağıdır hər qaçqın ürək,
Hər keçən saatda yüz çiraq keçir.

Həkəri qəzəblə coşub-çağlayır,
Kimsəsiz çəsmələr camaq bağlayır.
Durna qatırı da el soraqlayır,
Qəmli bir avazla axaraq keçir.
Xəyal necə dönsün ötən çağlara,
Al qanlar tökülür ağ bulaqlara.
Qarqarın fəryadı düşür dağlara,
Gör daşdan, qayadan nə sayaq keçir.

Elə bil kor olub bütün yer üzü,
Udur gözgərəsi gecə gündüzü.
Vaqifin harayı çağırır bizi,
Düşmənin gülləsindən ötüb sağ keçir.
Kimlər ayaqladı namusu, arı,
Dustaqdır Koroğlu, Nəbi diyarı.
Zakir haraylayır mərd oğulları,
Meydana çiyində yar-yaraq keçir.

On il tablamışıq böhtana, şərə,
Nə xeyri, xıncıra söz de min kərə.
Qoca Kürdoğlu da qabaq səngərə,
Əlində yenilməz bir bayraq keçir.
Ay aman, gözümdən, könlümdən yenə,
Qarabağ, Qarabağ, Qarabağ keçir.

SORGULA TENGEZAR

Hêy, sorgula, sitûxare tengezar,
Te jî nolim unda kiriye welat, war.
Leman usan mirûz teli, pir xedar,
Bese îdî ewan hêsrên bînî xar.
Mala Xwedê li ser sebrê bû ava,
Ro dermeyê, tav germ nake tu dera.
Dû şevên reş tim tîn sibên geş-şeweq,
Pêş heqiyê bersîv dide tim neheq.
Wê xezabin tew xûnrêjên gire-hûr,
Ev cahanê îdî bibe cinnet, nûr.
Axa xwe da emê daynin reh-rîçal,
Emê bibin xwedan welat, xwedan mal.

**XWEZİL ROKÊ BIANIYANA
MİN RA MİZGİN**

Xwezil rokê bianiyana min ra mizgîn,
Bigotana: - Aza bûye Kurdistana teye rengîn.
Dê û dota êxistine cilê şînê,
Melle nadin îdî terqîn û yasînê.

Neyarê hur teyax nekîr, revî paşda,
Zindanê sar, qersên tarî neman wir da.
Ax seqirî, çû hejarî, belengazî,
Esman vebû, xemilîne bestê tezî.

Direqisin pîrê sed sal, keçên heznî,
Dengê Şivîn hingavtiye çîya-banî.
Sêfil-sexîr kom-kom diçin dibistana,
Kurd jî bûye xweyê dîrok û dîwana.

Kalê xîret, xortê cindî, bavê lawhez,
Gund-bajara tew çêdikin bi xar û bez.
Destê cotkar dîsa çûye ser maça cot,
Xwîn vereşiya kesê welat boy zik firot.

Min bikira eyda mezin bi dilê şa,
Mevanê min bihatana hemû qulba.
Evdê xêrxaz biciviyana holika min,

ŞUŞA DƏRDI

Ya rəbb, haçın yuxularım çin olar,
Yetişərəm vüsalına Şuşanın?!
Üç ildir ki, qan ağlayır gözlərim,
Həsret qalib camalına Şuşanın.
Qarabağa düşdü şeytan güzarı,
Gül fəslində xəzan oldu güzarı.
Yaralıdır Vaqifimin məzarı,
Necə dözümlü bu halına Şuşanın.

Ay da, gün də burdan keçər pərişan,
Heç qaldımı o büsatdan bir nişan.
Bu zamanə, bu ruzigar, bu dövrən,
Gələrdimi xəyalına Şuşanın?!
Nə vaxt yanar Qırxqızın çirağı,
Nə vaxt gələr elin dönüş sorağı.
Bir kamandır, ağlar İsa bulağı,
Ağı deyər əhvalına Şuşanın.

Alınmazdı Pənah xanın qalası,
Özümüzdən gəlməsəydi bəlası.
İgid gerek yad əlindən alası,
Bir gün doğsun iqbalına Şuşanın.
Harayına, imdadına yetən yox,
Dağlarında cəh-cəh vurub ötən yox.
Şuşa yoxsa, Laçın yoxsa, vətən yox,
Cavab nədir sualına Şuşanın?!

Nə gündəsən, vay obalar, vay ellər,
Göz yaşları Qarqar kimi çay ellər.
Dara çəkin, divan tutun, ay ellər,
Kimdir səbəb zavalına Şuşanın?!
Müsbətdir ana yurdun hicranı,
Ədalətin haqqı divanı bəs hanı?
Başdan-başla versələr bu cahanı,
Dəyməz birçə misqalına Şuşanın.

Bənzeyirdi dağ başında ağ taca,
Tacımızı kimlər qoydu herraca.
Harsun oğlu dırmaşdı yal-yamaca,
Yiyə çıxdı cəlalına Şuşanın.
Necə yatsın şəhid olub yatanlar,
Sağdır hələ bu torpağı satanlar.
Namusunu ayaqlara atanlar
Haram qatdı halalına Şuşanın.

Qırılsaq da əksərimiz, yarımız,
Bu tilsimdən gerek çıxsın yarımız.
Qalmadımı qeyrətimiz, arımız,
Çarə tapaq məlalına Şuşanın,
Bir yol açaq iqbalına Şuşanın.

20.05.1995

Barfeyê Bala

Binbar, piroz, bikirana eyd roja min.
A hê minê bizanbûya ez merîme,
Ezî bi reh, ezî bi war ne mirîme.
Kesê bê ax dara pûçe nagre bin erd,
Emrê şirîn boy wî dibe keser û derd.

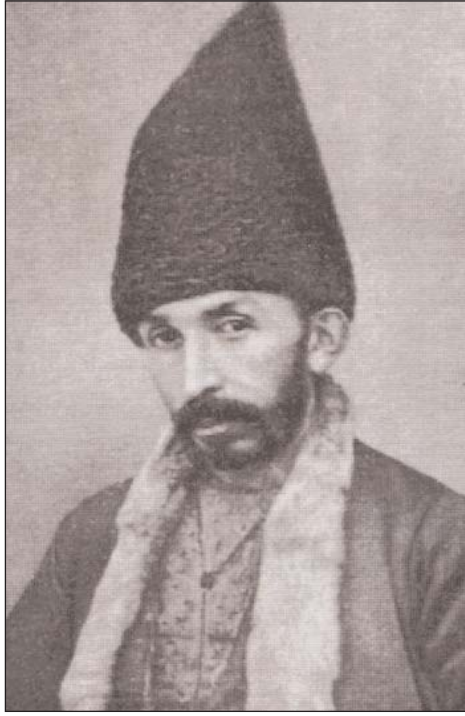
RİCA DİKİM

Tijî dibî, vala dibî, tim bê qırar,
Geh dikenî, geh digrîy, tu bê îtbar.
Xezna kürî, pêş te çine behr-okêan,
Hemêza te tew cinnete, em lê mêvan.
Gelek kesa xwastin ji te bistînin bac,
Feqet, ew man him bê sitar, him bê îlac.
Lawê te me, ne aqirim, ne jî tofan,
Ne pîrîskim, ne şipûkim, ne jî baran.
Xuluqandim, ne da min ra rusqet, ziman,
Navên bû Kurd, him bûm sêfil, him bûm dêran.
Reca dikim, îcar were tu min rehmê,
Destûr bide, ez jî derêm keder, zulmê.
Belkî şa bin, piçûk, mezin, qelbên wêran,
Neyar korbin, aza bibe tew Kurdistan.

**Əvvəli ötən sayımızda
QARABAĞ ƏHVALATI
(1324-cü ilin səfər ayı—
1906-cı ilin mart ayı)**

Ermənilərin Qarabağda törətdikləri cinayətlər və qırğınlar haqqında hər gün rus dövlət orqanlarına xəbər çatdırılsa da, heç bir tədbir görmürdülər. Nəhayət, Qarabağa bir neçə yüz silahlı kazak göndərildi. Əvvəlcə Ağdama gələn bu silahlı kazaklar ermənilərin fitvası ilə burada müsəlmanlara qarşı ədalətsiz hərəkətlərə yol verdiklərinə görə, böyük qarışıqlıq əmələ gəldi. Kazakların silahsız əhaliyə qarşı açıqları atəş nəticəsində üç nəfər adam qətlə yetirildi. Həkim Mirzə Məhəmməd oğlu Mirzə Mehdi də məscidin qabağında dəstəmaz aldığı yerdə güllə ilə vurub öldürdülər.

Ağdam əhalisi hadisə ilə əlaqədar yuxarı dövlət orqanlarına şikayət etdikdən sonra hərbi qubernatoru oraya göndərdilər. Qubernatorun Ağdama gəldiyini bilən kimi camaat meydana topladı. Qubernator camaata müraciət edərək dedi ki, ey müsəlmanlar, bizim padşahımız sizdən çox razıdır. Siz padşahın sağ gözü, kazaklar isə sol gözleridir. Kazakların bu xətalərini bağışlayın. Qarışıqlıq düşdüyündən səhv edə bilərsiniz. Hərbi qubernator müsəlmanlara

yüz manat pul verərək onlardan xahiş etdilər ki, müsəlmanların da dövlət yanında müqəssir olmaları üçün bir tədbir görsünlər, bizim kimi kazaklar onların da mal-dövlətini qarət etsin və qadınlarının ismətlərinə toxunsunlar.

Ruslar bu təklifi qəbul edərək ermənilərin məqsədini həyata keçirmək

verdi. Övrətlərə isə dedi ki, bu saat doğrusunu deyin görüm bu nə işdir, yoxsa sizi həbsxanaya göndərəcəyəm. Matuşkalar dedilər ki, bizi nə döyün, nə də həbsxanaya göndərin, əhvalat belədir: Qımdatlar bizə üç yüz manat pul verərək bu hiyləyə təhrik etdilər ki, biz müsəlmanları belə bir əməllə günahlandıraraq və bunun nəticəsində ruslar onları cəzalandırınsınlar. Biz də bunu edə bilmədik. Hiyləmizin üstü açıldı.

Müsəlmanlar onlara qarşı yönəldilmiş bu hiylənin üstünü açdığına görə xeyli pul yığıb həmin osetinə verdilər və böyük təşəkkürlərini bildirdilər. Beləliklə, ermənilərin növbəti hiyləsi faş olub, rüsvay oldular. Ona görə də atalar deyib ki, başqasına quyu qazanın özü düşər. Yaxud, hər nə əkərsən, onu da biçərsən.

**QAÇAQ ƏSGƏR
XANIN ƏHVALATI**

1324-cü ilin rəbiüs-sani ayında (may 1906) dövlətin icazəsi ilə köçəri tərəkəmə müsəlman tayfaları çox rahatlıqla öz mal-qoyunları ilə birlikdə gəlib Qalanın ətrafındakı boş yerlərdə dayandılar. Bir gecə-gündüz istirahət etdikdən və lazımı ərzaqları aldıqdan sonra Qalada erməni məhəlləsindən yuxarıdakı qapıdan çıxıb, hər kəs öz yaylaqlarında olan yerlərinə getdilər. Beləliklə, tərəkəmə tayfaları bir-birinin ardınca əmin-amanlıqla gəlib-

yarkən gördülər ki, orada bir qız, üç gənc gəlin, bir qoca övrət, 10 nəfər erməni, bir rus və bir neçə müsəlman vardır.

Müsəlmanlara toxunuayıb, rusdan sual etdilər:

— Bəlkə, sən də ermənisən?

Müsəlmanlar şəhadət verdilər ki, bu, polyak tayfasındandır. Müsəlmanlarla Qalada müştərək davacat dükanı açır. İndi həmin dükən üçün davacat aparır. Əsgər xan polyakdan üzrxahlıq edib, o biri arabalarda əyləmiş erməniləri və övrətləri əşyaları ilə birlikdə arabadan düşürüb öz mənzillərinə gətirdilər. Ermənilər və övrətlər qorxudan əsirdilər.

Qaçaq Əsgər xan üzünü ermənilərə tutaraq dedi:

— Sizin ermənilərin namərdliklə tutub başına-gözünə vura-vura olmazın işgəncəsi və zülmü ilə apardığı doqquz nəfər müsəlman da sizin kimi canlı, ev və külfət sahibi idi. Məgər sizin içinizdə Allahdan qorxan və insafılı bir adam yoxdurmu ki, bundan sonra belə əzazilliyə, rəzilliyə, cinayətə, nahaq qanların tökülməsinə bais olmağı və xalqın rahatlığını əlindən almağı sizin quldur, binamus və namərd qımdatlara nəsihət etsin? İndi siz əyləşin, yeyib-için və rahatlanın. Əgər ermənilərin apardıqları 9 nəfər müsəlman salamatdırsa, siz də sağ və salamat öz əşyalarınızla çıxıb

1905-06-cı illərdə erməni-müsəlman davasında Kürd xalqının rolu

təskinlik verdikdən sonra Ağdama gəlmiş kazakların bir neçə dəstəsini ermənilərə qulaqburması vermək üçün Tağ, Tuğ, Güney və Quzey Çartaz kəndlərinə göndərdi. Kazaklar bu dörd kəndi tufəng və top atəşinə tutdular və bir çox evlərə od vurub—yandırdılar. Ermənilərin övrət-uşağı ağlaya-ağlaya, çığıra-çığıra kazaklara yalvarırdılar. Kazaklar onların yalvarmalarına baxmayaraq, evlərə girib, əllərinə keçən pulu, qızılı, gümüşü, daşqaşı və başqa zinət şeylərini qarət edir, qadınların və qızların üstündə olan zinətləri qoparıb aparırdılar. Evlərdə olan sandıqları sındıraraq içində olan təzə və köhnə palazların hamısını götürüb aparırdılar. Bir para şeyləri isə çıxarıb bir-birinin üstünə yığıaraq od vururdular. Gözəl erməni qız və qadınlarını zorlayaraq ismətlərinə təcavüz edirdilər. Bu əhvalat haqqında Qalaya xəbər çatdıqdan sonra ermənilər pul toplayıb dövlətin böyüklərinə teleqram vuraraq kazakların yaramaz işlərindən şikayət etdilər.

ƏLAVƏ: Kazaklar yuxarıda göstərilən erməni kəndlərini dağıdarkən bir evdən xeyli gümüş pul tapılmışdı. Onlar bu pulların bir hissəsini divana vermiş, bir hissəsini isə camaata satmışdılar. Camaat elə bilmişdi ki, rus puludur. Amma sonra məlum oldu ki, həmin gümüş pullar Yaponiyada hazırlanıbmış. Həmin pullardan biri də mənim (M. M. Nəvvab) əlimə düşmüşdü.

**ERMƏNİLƏRİN PAXILLIĞI
VƏ HIYLƏSİ**

Yuxarıda göstəriləyi kimi, kazakların Qarabağda ermənilərin başına gətirdiyi müsibətlər və müsəlmanlara qarşı isə hörmətlə yanaşmaları erməniləri çox narahat edirdi. Odur ki, ermənilər paxılıqdan rahat ola bilmir, onların başlarına gətirilmiş müsibətlərə müsəlmanların da düşər olması və kazaklar yanında hörmətlərini itirməsi üçün tədbirlər tökürdülər. Neçə-neçə erməni qımdatları yığışib bu fikir ətrafında baş partladırırdılar. Xankəndində ermənilər iki rus kişisinə və övrətlərinə üç

üçün övrətləri ilə arabaya minib Ağdama yola düşdülər. Onlar iki bağın arasından

keçən yola çatanda birdən dad-fəryad səkdilər:

— Ay gəlin, müsəlmanlar bizi soydular, əynimizdə, əlimizdə hər nə var idi, aldılar! Bizi lüt etdilər!

Bu qərarla Ağdam hakiminin yanına gəldilər. O, rus idi. Hakim gördü ki, bu dörd nəfəri elə soyublar ki, əyinlərində alt paltardan başqa bir şey qalmayıb. Hamısı soyuqdan tir-tir əsirlər. Hakim qəzəblənərək əhvalatı dərhal generala yazmaq və müsəlmanları tənbeh etmək istədi. Bu zaman müsəlman olan yasavul osetin hakimin yanına daxil olaraq rusların gəldiyi arabada axtarış aparmaq üçün icazə istədi. Osetin hakimdən razılıq əldə etdikdən sonra gəlib arabanın içindəki otu o tərəf-bu tərəfə çəkib yoxlayanda gördü ki, ruslar və onların övrətlərinin bütün paltarları və çəkmələri otun altındadır. Əhvalatdan xəbərdar olan hakim qeyzlənərək həmin rusların və arabacının döyülməsi haqqında əmr

gedirdilər. Ermənilərdən də bunlara toxunmağa heç kəs cürət etmirdi. Tərəkəmə tayfalarının gəlib-gətirdiyi bir neçə gün ərzində çoxlu şənliklər və alış-veriş oldu.

Bir gün müsəlmanlar doqquz kəl arabası dolu ərzağı Qalaya gətirib sahibinə verdikdən sonra geri qayıdarkən Balıca kəndi yaxınlığında yolla gedərkən 30-40 nəfər erməni qulduru qəflətən arabaların üzərinə hücum edərək arabacıları əsir aldılar, arabalardan isə kəlləri açıb qabaqlarına qatıb aparırdılar. Ermənilər hücum edərkən arabacılarından iki nəfəri isə girov götürdülər. Silah gəzdirmək qadağan olduğuna görə, müsəlmanların heç birində müdafiə olunmaq üçün tufəng və tapança yox idi. Qalaya xəbər çatdıqdan sonra iş bilənlər teleqram vuraraq əhvalatı böyüklərə xəbər verdilər. Ermənilər tutduqları doqquz nəfər müsəlmanı əzab-əziyyətlə kəndlərinə gətirərək orada öldürmək istəyəndə camaat mane oldu. Sonra həmin quldurlar tutduqları doqquz nəfəri meşəyə gətirərək zülm və əzabla öldürdülər.

Qaladan bir neçə nəfər erməni və müsəlman tutulmuş doqquz nəfəri azad etmək üçün həmin kəndə getdilər. Yerli ermənilər bəhanə ilə guya gedib bir qədər axtarıqdan sonra gəlib qalalılara bildirdilər ki, onlar öldürülmüblər. Bu əhvalat hamıya böyük təsir etdi. Xüsusən çöllərdə dolanan qaçaqlar bu əhvalatdan çox qəzəbləndilər. Qaçaq dəstələrindən birinin başçısı Əsgər xan öz yoldaşlarına bildirdi ki, bu günahsız adamların qanına əvəz almasan, namərdəm. Müsəlmanlar dövlətin nəzərində müqəssir olmasın deyər belə əməllərə yol vermirdik. İndi ki onlar müqəssirdirlər, onların əvəzini çıxmalıyıq.

Əsgər xanın dəstəsi atlanaraq, Yevlax yoluna gəldilər. Uzaqdan gördülər ki, bir neçə dilican arabası gedir. Onlar dilican arabalarına yaxınlaşaraq dayanmasını əmr etdilər. Qorxudan o dəqiqə arabaları dayandırdılar.

Arabaları mühasirəyə alıb yoxla-

evlərinizə gedəcəksiniz. Yox əgər onlar öldürülmüş olsalar, siz də onların dalınca gedəcəksiniz.

Nəhayət, bir neçə gündən sonra məlum oldu ki, ermənilərin apardığı 9 nəfər öldürülmüş. Qaçaq da 10 nəfər erməniyi öldürüb dəfn etdilər. Övrətləri isə saxladılar.

QARĞABAZAR ƏHVALATI

Mirzə Hüseyin Cavad oğlu qarğabazarlı mənimlə (M. M. Nəvvabla) üzbəüz oturub bu əhvalatı özü nəql etdi. O, mənə danışdı ki, ermənilərin müsəlman kəndlərində törətdikləri vəhşilikləri eşidərkən biz hövsələdən çıxıxdıq və Qarğabazar, Qoçuehmədli, Pirəhmədli, Qarağüllü və başqa kəndlərdən cavanları və igid döyüşçüləri toplayıb ermənilərin bu vəhşiliklərinin qarşısını almaq qərarına gəldik.

Biz silahlanıb erməni kəndlərinin üstünə gedərkən xəbər gətirdilər ki, ermənilər ətraf kəndləri boşaldıb hamısı mövqeyi baxımından möhkəm və yaxşı mühafizəsi olan Xırmancıq kəndinə toplaşmışlar. Bütün ətraf kəndlərin kişiləri və övrət-uşaqları da Xırmancıqda cəmləşmişdilər. Ətrafdan gələn ermənilər özləri ilə mal-dövlətlərini də bu kəndə gətirmişdilər.

Erməni kəndlərinin üzərinə getməyə hazırlaşan müsəlman dəstəsi Xırmancıq kəndinə gələrək onu iki tərəfdən mühasirəyə aldılar. Vəziyyəti belə görən ermənilərin bir qismi o biri tərəfdən qaçmağa başladılar. Bir qismi isə məxfi yerlərdə gizləndilər. Müsəlman dəstəsi gözə görünən ermənilərlə atışa-atışa kəndə daxil oldular.

Bir neçə erməni öldürüldükdən sonra kənddə olan mal-dövlətdən qənimət kimi götürüb özləri ilə geri qayıdanda meşələrdə gizlənmiş ermənilərlə atışmaları oldu və müsəlmanların tamahkarlığı ucundan bir neçə nəfər şəhid oldu. Müsəlmanlar şəhidlərin meyidlərini özləri ilə götürüb geri qayıtdılar.

(ardı var)

Kurdên parçeyên din pişt bidin DBK!

Avestakurd – Hevserokê KCD'ê û parlementerê bajarê Mêrdînê Ahmet Turk diyarkir ku ji bo Kurdên Rojavayê Kurdistanê (Sûriyê) bigihin hedefa xwe ya azadiyê divê hemû

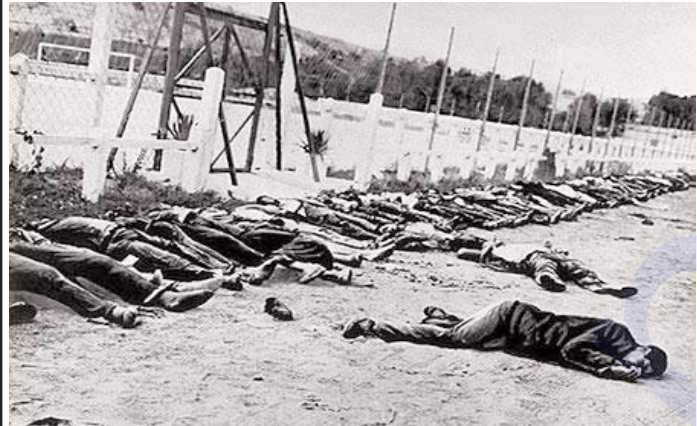
Kurdên parçeyên din yên Kurdistanê piştgiyê bidin DBK'ê (Desteya Bilind a Kurdan) û rewşa îro li Sûriyê heyî firsendek dîrokî bi nav kir.

Ahmet Turk di hevpeyvîna ku ANF'ê pê re kirî, der barê çend mijaran de bersiva pirsan da û yek ji van mijaran rewşa Kurdên Rojava a niha bû. Kurd di vê mijarê de bang li hemû Kurdên parçeyên din yên Kurdistanê kir ku piştgiyê bidin DBK'ê û got "Kurd li vê derê beriya vî şerî ne xwedî tu maf û huqûqan bûn, îro ev yek ji bo Kurdan firsendek dîrokî ye. Divê gelê Kurd vê firsendê baş bibîne û baş binirxîne. Ji ber ku firsendên wiha di sed salan de carekê de dikevin destê mirov. Ev sedsal ji bo Kurdan firsendekê. Dibê em niha vê bêjin; Her Kurdên dixwaze bi gelên ku pêre dijîn re pirsgirêka xwe çareser bikin, û dixwazin li ser esasê huqûqê pirsgirêkê çareser bikin. Ji tu kesî tiştêk naxwazin, tenê dixwazin xwe bi xwe bi rê ve bibin.

Têkiliyên navneteweyî û kapîtalîzîm mafên gelan piştguh dikin an jî paşde diavêjin. Li vir partiyên ku ji bo maf û huqûqa gelê me tédikoşin siyasetek ji ya partiyên mezintir bikin. Divê ne pêşekiyan pariyê, beriya her tiştê pêşekiyan gel esas bigirin û siyaseteke wiha bimeşînin. Ji bo Kurdên Sûriyê bigihin hedefa xwe ya azadiyê, divê hemû Kurdên li parçeyên din rolek bigirin û piştgiyê bidin Desteya Bilind a Kurdan."

Franseyê Komkujiya Parîs a Cezayîriyan qebûl kir

Avestakurd – Serokomarê Franseyê François Hollande bi fermî komkujiya ku polîsên Franseyê li 17'ê Cotmeha sala 1961'an de li Parîsê li dijî xwepêşandarên Cezayîriyan

pêkanî qebûl kir. Di bîranîna salvegera Komkujiyê de (17), Serokomarê Franseyê Hollande got "Li 17'ê Cotmeha 1961'an de bi êrîşêke xwînî xwepêşandarên Cezayîrî ku ji bo mafên xwe yê serxwebûnê xwepêşandan kirin hatin kuştin. Komar van bûyeran aşkere qebûl dike.

Piştî 51 salan, ez rêzê ji bîrhatina qurbanîyan re digirim." Hêjayî gotinê ye, li 17'ê Cotmeha sala 1961'an de, li ser ku hatibû qedexekirin jî, 30 hezar cezayîrî ji bo parastina serxwebûna Cezayîrî daketin kolanên Parîsê.

Lê polîsên Franseyê êrîşî wan kirin û di encam de 300 kes hate kuştin û 13 hezar kes hate binçav kirin.

Li nêzîkî taxa Eşrefiyê teqînek mezin çêbû

Avestakurd – Li gor agahiyên hatin bidestxistin, li bajarê Helebê îro (21/10/2012) li demjêmerên ber destê sibehê teqîneke mezin di navbera taxa Eşrefiyê û El Siriyana de çêbû.

Teqîn li nêzîkî nexweşxaneyê El Fransî çêbûye û hat ragihandin ku ziyaneke mezin (Fîzîkî û madî) gihaye derdora û kuştî û birîndar hene.

Piştî bûyera teqînê, hêzên rejîma Esed dora cihê teqînê lîqewimî pêçaye û heta niha der barê hijmara kuştî û birîndaran de nehatiye zanîn.

avestakurd.net

"Bêyî PKK pirsra kurd li Tirkîyê çareser nabe"

Beşek ji hevpeyvîna serokwezîrê Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî ligel BBC...

Di hevpeyvîneke televîzyona BBC de ku roja Yekşemiyê 7ê Oktobra derbasbûyî pê re hatiye kirin û rojên bîn tê weşandin, Nêçîrvan Barzanî serokwezîrê Herêma Kurdistanê dibêje: "Çênabe Tirkîyê bibêje ezê bê beşdariya aliyê wê yê sereke ku PKK ye, pirsgirêkê çareser bikim. Bi vî awayî ev pirsgirêk qet çareser nabe. Tirkîyê divê fêm bike ku çareserîya pirsgirêkê divê bi rîya diyaloga tevî xwediye pirsgirêkê be. Ev bi tenê ne pirsgirêka PKKê ye jî, rastiyek heye, ev pirsgirêk pirsgirêka mil-

letekê 15 – 20 milyon kesî ye û Tirkîyê divê jê re çareseriyê bibîne". Serokwezîr herweha

bo bidawîkirina pirsgirêkê, bi hukûmetê re têkeve diyaloga ciddî". Nêçîrvan Barzanî

dibêje: "Ji bo çareserîya vê pirsgirêkê divê dest bi giftûgoya ciddî bête kirin.

Piştî rewşa Ocalan bête başkirin, piştî wê daxwaza çekberdanê ji PKKê bêtekirin û ew jî ji

Her di berdevama daxuyaniya xwe de ji BBC re Nêçîrvan Barzanî li ser aloziya rewşê jî sekinî û got: "Pirsgirêka mezin niha di navbera van herdu aliyan de, nebûna baweriyê ye.

Gavên ku Erdogan davêje li cem PKKê ne cihê baweriyê ne, tersî wê jî rast e".

Li dor gavên Erdogan jî di siyaseta Vebûna Kurd de avêtine ku bi saya wan deriyên fereh li ber zimanê kurdî vebûn û rê li ber weşana televîzyonê û muzîkê û stranên kurdî li Tirkîyê hate vekirin, Nêçîrvan Barzanî dibêje: "Gavên pir baş in, lê têr nakin, gava ku têr bike ew e dest bi diyalogeke ciddî bêtekirin".

"Divê xebat bo rûxandina rejîmê bê kirin"

Avestakurd – hedîn Eyûbî (a girêdayî Siyasetmedar û nivîskarê ji Rojavayê Kurdistanê Selah Bedredîn diyarkir ku divê 'xebat ji bo hilweşandina rejîma Sûriyê bê kirin' û li gor wî 'piştî hilweşîna rejîmê xebat bo her tiştî bê kirin.'

Li gor rojnemaya Rûdawê, Selah Bedredîn diyarkir ku PYD'ê bi rejîma Esed re kar dike û her kesê ku ne li gor PYD'ê be xwefiroş tê ragihandin. Bedredîn der barê vê mijarê de got "Yanî tevahiya aliyên dijberîya Sûriyê ku li Tirkîyê kar dikin û ew sed hezar penaberên Sûriyê jî ku li welatan belav bûne xwefiroş in. Ev ne rast e. Ji ber ku ger min tometbar bikin ku pêwendîya min li gel hêza Sela-

ciwanên girêdayî komîteyên hevahengiyê ne ku xwenîşandanan birêve dibin." Her weha Bedredîn dibêje ku ew

"HER KESÊ NE LI GOR DILÊ
PYD
BE XWEIFROŞ TÊ RAGIHANDIN"

Bedredîn Artêşa Azad herî xurt li Sûriyê bi nav dike û dibêje ku divê em ligel wê bin û dide diyarkirin ku ciwanên Kurd li Rojavayê Kurdistanê ji partiyên kilasîk dikin û ew sed hezar penaberên Sûriyê jî ku li welatan belav bûne xwefiroş in. Ev ne rast e. Ji ber ku ger min tometbar bikin ku pêwendîya min li gel hêza Sela-

ne li dijî Tirkîyê ye û got "Çima li dijî wan bim? Divê em li gel wan kar bikin. PKK dibêje Amerîka û Brîtanîya desthilatên emperyalîst in, lê ew li gel xelkê Sûriyê ne, ji ber çî li dijî wan bim?" Bedredîn dibêje ku ew jî naxwaze Tirkîyê destê xwe têxe nava Sûriyê û dibêje "Herdu hikûmetên Tirkîyê û Herêma Kurdistanê bi rewşa

Sûriyê dilgiran in. Pêwendiyên Kurdên Îraqê li gel Kurdên Sûriyê hene û herdu jî ji bo çareserkirina pirsgirêka Kurdan li Sûriyê bi hev re kar dikin. Ez jî dilgiran im û naxwazim Tirkîyê destêwerdanê di karûbarên Sûriyê de bike, lê nakokîya me ne li gel hikûmeta Enqerê ye, lê belê li gel Esed e." Li gor jêderê Selah Bedredîn dide diyarkirin ku divê Kurd ji bo hilweşîna rejîma Esed bixebitin neku daxwaza serxwebûnê û federaliyê bikin û dibêje "Niha pîr girîng e rejîmê bê xistin. Piştî rûxandina rejîmê, em dikarin ji bo her tiştê ku em armanc dikin, bixebitin." Hêjayî gotinê ye, PYD'ê berî niha ragihandibû ku Selah Bedredîn bi 'îstixbarata Tirkîyê re kar dike û zilamê Tirkîyê ye.'

Meşa Aşîtiyê bi dawî bû

Avestakurd - Redkirê wîjdanî Halîl Savda'yê ku 1ê Îlonê li gundê Roboskiyê dest bi "Meşa Aşîtiyê" kiribû, piştî 50 roja xwe gihande Enqere'yê. Li Enqerê jî aliyê gellek kesan ve bi coş hate pêşwazîkirin.

1ê Îlonê, roja aşîtiyê a cihanê, redkirê wîjdanî Halîl Savra, li gundê Roboski'yê dest bi "meşa Aşîtiyê" a ku wê li Enqere'yê bi dawî bibûya kiribû. Meşê 50 roja dewam kir û doh Halîl Savra û hevalên wî yên ku dûra beşdarî meşê bûn, xwe gihandine Enqere'yê. Li Enqere'yê, ji aliyê parlementer, hunermend, aktivîst û gellek kesan ve, meşvanên aşîtiyê, li taxa Dîkmenê hatin pêşwazîkirin û bi hev re, ber bi

Kizilayê ve meşyan. Halîl Savda hestên xwe bi

gerîlayan jî yên leşkeran jî piştî girî dane me, bi me re meşyan.

rayagiştî re parve kirin û got ku, "li her deverê em rasta eleqeyê mezin hatin. Malbatên

Ew giriyan em giriyan. Heta li Tirkîyê pirsgirêka Kurd çareser nebe, aşîti ne pêkan e."

Serokê Kurdistanê serdana Rûsyayê dike

Li dema geştê da, naveroka serdanê ronahî dikin, lê belê Rûsya welatekî girînge ji bo Herêma Kurdistanê û Iraqê çî li rûyê siyasî ve bê yan dîplomatî , pêwendiyekî raste rast jî li navbera Kurdistan û Rûsya da heye. Umêd Sebah Peyvdarê Fermî yê Serokayetiya Kurdistanê ragihand: Serokê Kurdistanê piştî

31/07/2012 dawetnameyekî fermî ji Serokê Rûsyayê wergirt, piştî cejna qurbanê serdana Moskova dike. Her wiha got:

Li dema geştê da, naveroka serdanê ronahî dikin, lê belê Rûsya welatekî girînge ji bo Herêma Kurdistanê û Iraqê çî li rûyê siyasî ve bê yan dîplomatî , pêwendiyekî raste rast jî li navbera Kurdistan û Rûsya da heye.

Nêçîrvan Barzanî Serokê Wezîrê Hikûmeta Herêma Kurdistanê li hevpeyvîneke taybet de li gel televizyona Gelê Kurdistanê ku doh şev demjimêr 21:00 bi dema Hewlêrê hate belavkirin, li balkişand li ser pêvajoya siyasîya Herêma Kurdistanê û reftarên wê yê li gel Hikûmeta Federal beramber mafên destûriyên Herêma Kurdistanê û pêvajoya navçeyê û kêşeya Sûriye.

Di derbarê peymanên neft û pêşkêşkirina xizmetguzariyan got: Nêzîkî 200 milyon dolar li Germiyan hatiye serfkirin û

Nêçîrvan Barzanî: Em nabîn beşek ji siyaseta tu welatek

pereyek ji bo ava Dihok û xanî ji bo malbatên Enfalkiriyên û şehî-

dan hatiye serfkirin. Her wiha got: Hêvîdarim neft bibê cihê xweşguzeranî û bexteweriya gelê me. Her wiha got: Heta niha yek bermîl nefta xav ji welatê me derneketiye derve. Di derbarê kêşeya Sûriye got: Em girêdayî wan prensîpên ku divê gelê Sûriye bi xwe biryar li çarenûsa xwe bide û dixwazim tekez bikim, em nabîn beşek ji siyaseta tu welatek

Pêvajoyek nû destpêdike

Serokkomarê Tîrkiye Abdullah Gul li qesra Çankaya li gel parlementerên BDP-ê havdîtinek pêkanî û di vê hevdiîtinê de bahsa rewşa BDP-ê û sekinandina şer hate kirin. Ev hevdiîtin çend rojan ji medyayê hate veşartin.

Wek tê zanîn ji bo bûyerên dawî û taybetî hevdiîtina 9 parlementerên BDP-ê û çekdarên PKK-ê li devera Hakariyê girêdana hukûmetê û BDP-ê temamî têkîr. Erdogan vekirî dabû xuyakirin ku ew kesên çekdarên rêxistina "terrorist" hemêz dikin tu pêwendiya me bi wan re çênabe. Herweha piştî şerê li Suriye geş bûyî, çelakiyên PKK li Kurdistana Bakur gelek zêde bûne û rojane operasyonên berfireh û çelakiyên çekdarî yê PKK çêdibin. Bi sedan çekdarên PKK-ê û leşkeran jiyana xwe di vî şerî de dest dane. Di vê demê de serokê Kurdistanê Mesud Barzanî di kongreya AKP-ê de amade bû axavtinek kir. Barzanî di axvîna xwe de behsa zerrera şer kir diyalog wek pêwîstiyekî danî holê. Piştî wê serokê parlamentoya Kurdistanê yê berê û berpîrsê giştî yê pêwendiyên PDK-ê Kemal Kerkukî kongreya BDP-ê de ama bû. Kerkukî behsa çareserîya pîrsa heyî li Tîrkiye kir

banga diyalogê û bi karanîna metodên demokratîk kir.

Serokwezîrê Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî hevpeyvînek ya xwe li gel BBC ya farisî behsa pîrsa Tîrkiye kir û got:

" Ji bo çareserkirina pîrsê, sê xal divê werin pêkanîn. Divê şert û mercên serokê PKKê Abdullah Ocalan ên girtîgehê bîn başkirin. Divê Tîrkiye berî her tiştî bi Ocalan re hevdiîtinê bike. Pêşniyara bila PKK bê şert û merc çekan dane, tiştêkî derveyî mantiqê. Divê berî her tiştî PKK û Tîrkiye şer rawestînin. Divê şert û mercên Ocalan ên girtîgehê bîn baş kirin û ji bo çareserkirina pîrsa kurd, dest bi hevdiîtinê ciddî bîn kirin. " Serokwezîrê Tîrkiye Erdogan vekirî da xuyakirin ku, hêja di nav dewletê de hinek dezgehên tarî hene ku naxwazin ev şer dawî bibe û alîkariya çelakiyên çekdarî yê PKK-ê dikin. Erdogan gotarek ya xwe de da xuyakirin ku " Eger pêwîstbe emê li gel Ocalan cardin hevdiîtina bikin. Di vê pêvajoya ku şerek dijwar dibe û peyamên diyalogê tînin dayîn, Gul li gel BDP-ê hevdiîtinê kir û ev dê bibe sede-

mek nû ku hinek hevdiîtin destpê bikin. Herweha vê yekê heviya agirbestekî heta sekinenadina karanîna çekan jî hinekan re çêkir. Niha pîrs ewe ku eger hukûmet li gel Ocalan hevdiîtina bike, dê rolê BDP-ê çibe? hinek parlementerên BDP-ê edresa çareseriyê Ocalan didin nîşandan. Lê

dê helwesta Qandîl çibe nayê zanîn. Gelo eger Ocalan daxwaza sekinandina şer bike dê helwesta BDP-ê bi xwe çibe. Eger BDP rolê xwe yê ku pêwîst yanî ew hêza ji dengên gel standî bi kar bîne hem wê di pêvajoya diyalogê de rolek erênî bileyze û hem jî dê kesayeta xwe ya siyasî bibîne. Çi bibe bilabe her gava ku vî şerê qirêj bisekinîne başe û di berjewendiya tevgera kurd de ye. Şerê îro heyî ne şerî kurdan e û şerê dewletên cîran û dezgehên tarî yê dewleta kûr e.

Greva birçîbûnê di roja 40. de ye

Li nêzika 70 girtîgehên li Tîrkiyê, ji aliyê 715 girtiyên siyasî ve çalakiya greva birçîbûnê a bêdem û bêdorveger, ro kete roja 40 an. Tendurîstiya girtiyan her roj ber bi talukê ve diçe.

Greva birçîbûnê a ku ji aliyê girtiyên siyasî yê PKK û PAJKê ve hatibû destpêkirin, îro 40 roj li pey xwe berda. Li 70 girtîgehên, zêdetirî 715 girtiyên siyasî, ji 12ê îlonê vir ve çalakiya greva birçîbûnê a bêdem û bêdorveger dewam kirin didin. Ji ber ku çalakiyê 40 roj li pey xwe hişt, pisporên tendurîstiyê diyar dikin ku, êdî her roj wê li ser tendurîstî û jiyana çalakgeran bandoreke neyînî berde. Heta tê gotin ku, ger rojekê pêşde greva birçîbûnê neyê qedandin, guman e ku seqetiyên mayînde li ser bedena

çalakgeran pêk bîn.

Çalakger, bi vê çalakiyê, ji hikûmeta AKPê dixwazin ku, tecrîda li ser Abdullah Ocalan were rakirin, bi zimanê zikmakî, mafê xweparastinê bê naskirin û bi zimanê zikmakî perwerdehî bê kirin. Di nav hefteya dawiyê de, ji bo piştigiriyê, parlementerên BDPê yê Şîrnexê, ku niha li Girtîgeha Amedê tê girtin, Faysal Sariyildiz û Şaredarê Wanê yê ku li Girtîgeha Wanê tê girtin, Bekîr Kaya jî dest bi greva birçîbûnê kiribûn.

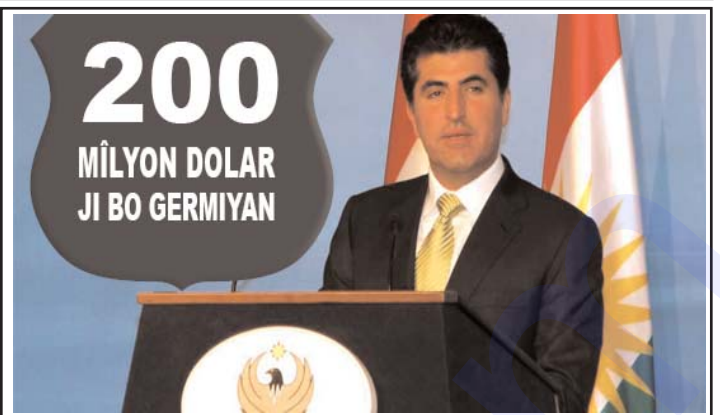
Dîsa Şaredarê Sêrtê Selim Sadak û kûrê rewşenbîrê Kurd Apê Musa, Dicle Anter jî ragihandine ku, ji bo balê bikişînine ser greva birçîbûnê û xeternaka li ser tendurîstiya çalakgeran, ji bo rojekê wê beşdarî greva birçîbûnê bibin.

Ji aliyê din, di serî de parlementerên BDPê, gellek saziyên sîvil û şexsiyet, ji bo ku pêşiyê li mirinan bigrin hewldanên xwe

didomînin. Xizmên girtiyan her roj li pêş Girtîgeha Amedê çalakiya rûniştinê lidardixin.

Li gorî agahiyên dawiyê, çalakgerên li Girtîgeha Silivî û Şakranê xistine hucreyên yek mirovî. Birokratên wezaretê dadê diyar dikin ku, sedema vê ev e ku, kengî hişê çalakgeran wendabûn, ku karibin midaxelaya wan bikin.

200 milyon Dolar ji bo Germiyan tê veqetandin

Avestakurd – Hat zanîn, Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî dê serdana devera Germiyan bike û dê ji bo xizmetên sînorê deverê 200 milyon dolar ragihîne.

Li gor malpera Xendanê ku jêderêkî jê re ragihandiye, li roja 21'ê Cotmeha 2012'an Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî dê serdana devera Germiyan bike û dê di vê serdana xwe de 200 milyon dolar bo xizmetên sînorê deverê ragihîne. Li gorî heman jêderê, dê li dora 400 derçûyên zanîngeh û peymangehan ku nehatine damezrandin xwepêşandeneke li dar bixin bi mebesta damezrandina wan.

Esra: Ez ji Ataturk nefret dikim

Nivîskara bi tesetur (sergirtî) a ku bi zimadrêjiya xwe tê naskirin Esra Elone, derkete televizyona Haberturkê û diyar

kir ku, ji ber nêzîkbûna CHPê a bi Ataturk re, ez ji Ataturk nefret dikim. Doh li ser ekranên kanala Haberturkê, bi weşana zindî bernameya bi navê "Li Gorî Kê û Li Gorî Çi" hate weşandin. Di nav mêvanan de yek jî nivîskara oldar û a bi tesetur Esra Elone bû. Eloneya ku her tim bi gotinên xwe yê balkêş dikeve rojevê, careke din bi gotinên xwe yê di derbarê Ataturk û CHPê de, qala xwe kirin da. Esra Elone CHP rexne kir û got, "ji ber têgeva CHPê a di derbarê Ataturk de, ez ji Ataturk nefret dikim. Qasî ku CHP li hemberî homoseksuelan hesas e, li hemberî keçên ku serê xwe digrin ne hesas e. Çima ev 6 tîrên vê partiyê bi serê me ve kirin."

Esra Elone wiha got: "Ez qet CHPê samîmî nabînim. Sedema ku ez ji Ataturk nefret dikim, CHP bi xwe ye. Ji ber têgeha Kemalîzma CHPê, ez ji Ataturk nefret dikim. Ez di ev ramanê de me ku, sedema ev nefreta min jî CHP ye."

Ev daxuyaniyên nivîskara zimandirêj, ji aliyê gellek kesan ve li ser çapemeniya civakî rexne girtin.

Berê jî Esra Elone, gotinên ku di nav rayagiştî de nerehetî peyda kiribûn serf kiribûn. Elone, di derbarê parlementerên BDPê yê jin de gotibû ku, ez parlementerên BDPê yê jin wek bi çavekî dayikiyê nikarim bibînim. Dîsa Elone, di daxuyaniyêke xwe a din de jî gotibû ku, min hevaleke xwe pêşniyara hevjinê xwe kir lê hevjinê min ev qebûl nekir. rojvakurd.com

Rûsiya dê bihayê 11-13 milyar dolar çek bide Îranê

Avestakurd – Li demeke ku li Rojhilata Navîn qeyrana Sûriyê bûye girêka pîrsên sereke, Rûsiya di warê bazirganiya çekan de yek gavê paş de navêje û niha xwe amade dike bi bihayê 11-13 milyar dolar çekan bifroşe Îranê.

Wezîrê Parastina Rûsiyayê ragihand ku wan ezmûna moşeke xwe ya parastina sîstema asîmanî a bi navê 'Pantsir-S1' serkeftî bi karanî. Û got ku ev moşek dikare moşekên Tomahawk yê Emerîkî jî tune bike. Her weha li gor ajansa RIA, Rûsiyayê piştî morkirina peymana çek firotina bi bihayê 4.2 milyar dolar bi Îraqê re, niha xwe amade dike bi bihayê 11-13 milyar dolar çekan bifroşe Îranê. **Avestakurd**

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Aa

av

Ev çiyə? Ev **ave**.
Bu nədir? Bu sudur.
Что это? Это вода.
What is it? It is water.

diran

Ev çiyə? Ev **dirane**.
Bu nədir? Bu dişdir.
Что это? Это зуб.
What is it? It is a tooth.

agir

Ev çiyə? Ev **agire**.
Bu nədir? Bu oddur.
Что это? Это огонь.
What is it? It is fire.

mar

Ev çiyə? Ev **mare**.
Bu nədir? Bu ildir.
Что это? Это змея.
What is it? It is a snake.

bizin

Ev çiyə? Ev **bizine**.
Bu nədir? Bu keçidir.
Что это? Это коза.
What is it? It is goat.

Bb

balon

Ev çiyə? Ev **balone**.
Bu nədir? Bu şardır.
Что это? Это шар.
What is it? It is a balon.

bacan

Ev çiyə? Ev **bacane**.
Bu nədir? Bu pomidorur.
Что это? Это помидор.
What is it? It is a tomato.

otomobil

Ev çiyə? Ev **otomobile**.
Bu nədir? Bu maşındır.
Что это? Это машина.
What is it? It is a car.

Cc

tac

Ev çiyə? Ev **taCe**.
Bu nədir? Bu tacdır.
Что это? Это корона.
What is it? It is a crown.

cani

Ev çiyə? Ev **Canie**.
Bu nədir? Bu atdır.
Что это? Это жеребенок.
What is it? It is a horse.

cucik

Ev çiyə? Ev **Cucike**.
Bu nədir? Bu cücüdür.
Что это? Это цыпленок.
What is it? It is a chicken.

finCan

Ev çiyə? Ev **finCane**.
Bu nədir? Bu fincandır.
Что это? Это чашка.
What is it? It is a cup.

Çç

çav

Ev çiyə? Ev **çave**.
Bu nədir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

çelck

Ev çiyə? Ev **çeleke**.
Bu nədir? Bu inəkdir.
Что это? Это корова.
What is it? It is cow.

çaynik

Ev çiyə? Ev **çaynik**.
Bu nədir? Bu çaynikdir.
Что это? Это чайник.
What is it? It is a teapot.

çakuc

Ev çiyə? Ev **çakuce**.
Bu nədir? Bu çəkicdir.
Что это? Это молоток.
What is it? It is hammer.

Dd

defter

Ev çiyə? Ev **deftere**.
Bu nədir? Bu dəftərdir.
Что это? Это тетрадь.
What is it? It is a copybook.

dar

Ev çiyə? Ev **dar**.
Bu nədir? Bu ağacdır.
Что это? Это дерево.
What is it? It is a tree.

dest

Ev çiyə? Ev **deste**.
Bu nədir? Bu əldir.
Что это? Это ладонь.
What is it? It is a hand.

dil

Ev çiyə? Ev **dile**.
Bu nədir? Bu ürəkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

Ee

belg

Ev çiyə? Ev **belge**.
Bu nədir? Bu yarpaqdır.
Что это? Это лист.
What is it? It is a leaf.

elok

Ev çiyə? Ev **eloke**.
Bu nədir? Bu hinduşqadır.
Что это? Это индюк.
What is it? It is a turkey.

ker

Ev çiyə? Ev **ker**.
Bu nədir? Bu ulaqdır.
Что это? Это осёл.
What is it? It is a donkey.

zebeş

Ev çiyə? Ev **zebeşe**.
Bu nədir? Bu qarpızdır.
Что это? Это арбуз.
What is it? It is a water melon.

Êê

êleg

Ev çiyə? Ev **êlege**.
Bu nədir? Bu jiletir.
Что это? Это штаны.
What is it? It is a jumper.

hêk

Ev çiyə? Ev **hêke**.
Bu nədir? Bu yumurtadır.
Что это? Это яйцо.
What is it? It is an egg.

fil

Ev çiyə? Ev **file**.
Bu nədir? Bu fildir.
Что это? Это слон.
What is it? It is an elephant.

firok

Ev çiyə? Ev **firoke**.
Bu nədir? Bu təyyarədir.
Что это? Это самолёт.
What is it? It is a plane.

gizêr

Ev çiyə? Ev **gizêre**.
Bu nədir? Bu kökdür.
Что это? Это морковь.
What is it? It is a carrot.

gêzi

Ev çiyə? Ev **gêziye**.
Bu nədir? Bu süpürgədir.
Что это? Это метла.
What is it? It is a broom.

pê

Ev çiyə? Ev **pêye**.
Bu nədir? Bu ayaqdır.
Что это? Это пятка.
What is it? It is a heel.

kêr

Ev çiyə? Ev **kêre**.
Bu nədir? Bu bıçaqdır.
Что это? Это нож.
What is it? It is a knife.

fînd

Ev çiyə? Ev **fînde**.
Bu nədir? Bu şamdır.
Что это? Это свеча.
What is it? It is a candle.

zerafe

Ev çiyə? Ev **zerafeye**.
Bu nədir? Bu zürafədir.
Что это? Это жираф.
What is it? It is a giraffe.

gore

Ev çiyə? Ev **goreye**.
Bu nədir? Bu corabdır.
Что это? Это носки.
What is it? It is a stocking.

guh

Ev çiyə? Ev **guhe**.
Bu nədir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо.
What is it? It is an ear.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

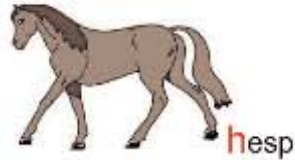
Hh

hirmê

hirç

Ev çiyê? Ev hirmêye.
Bu nêdir? Bu armuddur.
Что это? Это груша.
What is it? It is a pear.

Ev çiyê? Ev hirçe.
Bu nêdir? Bu ayıdır.
Что это? Это медведь.
What is it? It is a bear.

hesp

hêştir

Ev çiyê? Ev hespe.
Bu nêdir? Bu atdır.
Что это? Это лошадь.
What is it? It is a horse.

Ev çiyê? Ev hêştire.
Bu nêdir? Bu dâvêdir.
Что это? Это верблюд.
What is it? It is a camel.

li

dil

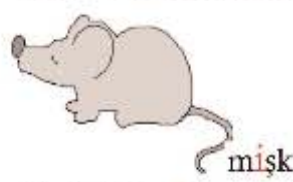
lepk

Ev çiyê? Ev dile.
Bu nêdir? Bu ürêkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

Ev çiyê? Ev lepkê.
Bu nêdir? Bu âlcêkdir.
Что это? Это перчатки.
What is it? It is gloves.

ling

miş

Ev çiyê? Ev lînge.
Bu nêdir? Bu çêqêdir.
Что это? Это нога.
What is it? It is a leg.

Ev çiyê? Ev mişke.
Bu nêdir? Bu siçandır.
Что это? Это мышь.
What is it? It is a mouse.

îî

dîk

îsot

Ev çiyê? Ev dîke.
Bu nêdir? Bu xoruzdur.
Что это? Это петух.
What is it? It is a cock.

Ev çiyê? Ev îsote.
Bu nêdir? Bu bibardır.
Что это? Это перец.
What is it? It is a pepper.

gustîl

keştî

Ev çiyê? Ev gustîle.
Bu nêdir? Bu üzûkdir.
Что это? Это кольцо.
What is it? It is a ring.

Ev çiyê? Ev keştîye.
Bu nêdir? Bu gomidir.
Что это? Это парход.
What is it? It is a ship.

Jj

jûjî

Ev çiyê? Evjûjîye.
Bu nêdir? Bu kirpidir.
Что это? Это ёжик.
What is it? It is a hedgehog.

roj

Ev çiyê? Ev roje.
Bu nêdir? Bu günêşdir.
Что это? Это солнце.
What is it? It is the sun.

rojname

kevjal

Ev çiyê? Ev rojnameye.
Bu nêdir? Bu qezetdir.
Что это? Это газета.
What is it? It is a newspaper.

Ev çiyê? Ev kevjale.
Bu nêdir? Bu xarçongdir.
Что это? Это краб.
What is it? It is a crayfish.

Kk

birek

Ev çiyê? Ev bireke.
Bu nêdir? Bu mişardır.
Что это? Это пила.
What is it? It is a saw.

kûsî

Ev çiyê? Ev kûsiye.
Bu nêdir? Bu bağadır.
Что это? Это черепаха.
What is it? It is a tortoise.

kund

Ev çiyê? Ev künde.
Bu nêdir? Bu bayquşdur.
Что это? Это сова.
What is it? It is an owl.

kevçî

Ev çiyê? Ev kevçîye.
Bu nêdir? Bu qaşiqdır.
Что это? Это ложка.
What is it? It is a spoon.

Li

lêv

Ev çiyê? Ev lêve.
Bu nêdir? Bu dodaqdır.
Что это? Это губы.
What is it? It is a lip.

lîmon

Ev çiyê? Ev lîmone.
Bu nêdir? Bu limondur.
Что это? Это лимон.
What is it? It is a lemon.

xezal

Ev çiyê? Ev xezale.
Bu nêdir? Bu ceyrandır.
Что это? Это джейран.
What is it? It is a deer.

kûlî

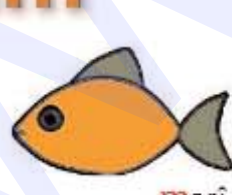
Ev çiyê? Ev kûliye.
Bu nêdir? Bu çoyirtkudur.
Что это? Это саранча.
What is it? It is a grasshopper.

Mm

mûz

Ev çiyê? Ev mûze.
Bu nêdir? Bu banandır.
Что это? Это банан.
What is it? It is a banana.

maşî

Ev çiyê? Ev maşîye.
Bu nêdir? Bu balıqdır.
Что это? Это рыба.
What is it? It is fish.

gamêş

Ev çiyê? Ev gamêşe.
Bu nêdir? Bu camışdır.
Что это? Это буйвол.
What is it? It is a buffalo.

meymûn

Ev çiyê? Ev meymûne.
Bu nêdir? Bu meymundur.
Что это? Это обезьяна.
What is it? It is a monkey.

Nn

nan

Ev çiyê? Ev nane.
Bu nêdir? Bu çörêkdir.
Что это? Это хлеб.
What is it? It is bread.

trên

Ev çiyê? Ev trênê.
Bu nêdir? Bu qatardır.
Что это? Это поезд.
What is it? It is a train.

hûrbivîn

Ev çiyê? Ev hûrbivîne.
Bu nêdir? Bu zərrobindir.
Что это? Это лупа.
What is it? It is a magnifying-glass.

reng

Ev çiyê? Ev reñge.
Bu nêdir? Bu boyadır.
Что это? Это краска.
What is it? It is a colour.

Oo

ode

Ev çiyê? Ev Odeye.
Bu nêdir? Bu otaqdır.
Что это? Это комната.
What is it? It is a room.

otobûs

Ev çiyê? Ev Otobûse.
Bu nêdir? Bu avtobusdur.
Что это? Это автобус.
What is it? It is a bus.

sol

Ev çiyê? Ev sole.
Bu nêdir? Bu ayuaqabıdır.
Что это? Это обувь.
What is it? It is a shoe.

top

Ev çiyê? Ev tope.
Bu nêdir? Bu topdur.
Что это? Это мяч.
What is it? It is a ball.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Pp

penir

Ev çiyə? Ev penirə.
Bu nədir? Bu pendirdir.
Что это? Это сыр.
What is it? It is a cheese.

pivaz

Ev çiyə? Ev pivazə.
Bu nədir? Bu soğandır.
Что это? Это лук.
What is it? It is an onion.

peçemək

Ev çiyə? Ev peçeməkə.
Bu nədir? Bu yarasadır.
Что это? Это летучая мышь.
What is it? It is a bat.

pênûs

Ev çiyə? Ev pênûsə.
Bu nədir? Bu qələmdir.
Что это? Это карандаш.
What is it? It is a pencil.

Qq

beq

Ev çiyə? Ev beqə.
Bu nədir? Bu qurbağadır.
Что это? Это лягушка.
What is it? It is a frog.

Ev çiyə? Ev qazə.
Bu nədir? Bu qazdır.
Что это? Это гусь.
What is it? It is a goose.

meçes

Ev çiyə? Ev meçesə.
Bu nədir? Bu qayçıdır.
Что это? Это ножницы.
What is it? It is a scissors.

portqal

Ev çiyə? Ev portqalə.
Bu nədir? Bu portağaldır.
Что это? Это апельсин.
What is it? It is an orange.

Rr

şêr

Ev çiyə? Ev şêrə.
Bu nədir? Bu şirdir.
Что это? Это лев.
What is it? It is a lion.

kêwrişke

Ev çiyə? Ev kêwrişkə.
Bu nədir? Bu dovşandır.
Что это? Это заяц.
What is it? It is a rabbit.

tir

Ev çiyə? Ev tirə.
Bu nədir? Bu oxdur.
Что это? Это стрела.
What is it? It is an arrow.

rovî

Ev çiyə? Ev roviyə.
Bu nədir? Bu tülküdür.
Что это? Это лиса.
What is it? It is a fox.

Ss

sêv

Ev çiyə? Ev sêvə.
Bu nədir? Bu almadır.
Что это? Это яблоко.
What is it? It is an apple.

stêrke

Ev çiyə? Ev stêrke.
Bu nədir? Bu ulduzdur.
Что это? Это звезды.
What is it? It is a star.

se

Ev çiyə? Ev seyə.
Bu nədir? Bu itdir.
Что это? Это собака.
What is it? It is a dog.

sêvîk

Ev çiyə? Ev sêvîkə.
Bu nədir? Bu kartofdur.
Что это? Это картофель.
What is it? It is a potato.

Şş

şûr

Ev çiyə? Ev şûrə.
Bu nədir? Bu qılıncdır.
Что это? Это меч.
What is it? It is a sword.

şeh

Ev çiyə? Ev şeşə.
Bu nədir? Bu daraqdır.
Что это? Это гребешок.
What is it? It is a comb.

şîr

Ev çiyə? Ev şîrə.
Bu nədir? Bu süddür.
Что это? Это молоко.
What is it? It is a milk.

şüşə

Ev çiyə? Ev şüşeyə.
Bu nədir? Bu şüşüdür.
Что это? Это стекло.
What is it? It is a glasses.

Tt

tir

Ev çiyə? Ev tiriyə.
Bu nədir? Bu üzumdür.
Что это? Это виноград.
What is it? It is a grape.

tûti

Ev çiyə? Ev tûtiyə.
Bu nədir? Bu tutuqşudur.
Что это? Это попугай.
What is it? It is a parrot.

pirtûk

Ev çiyə? Ev pirtûkə.
Bu nədir? Bu kitabdır.
Что это? Это книга.
What is it? It is a book.

tîmsah

Ev çiyə? Ev tîmsahə.
Bu nədir? Bu timsahdır.
Что это? Это крокодил.
What is it? It is a crocodile.

Uu

utî

Ev çiyə? Ev utiye.
Bu nədir? Bu ütüdür.
Что это? Это утюг.
What is it? It is an iron.

guh

Ev çiyə? Ev guhə.
Bu nədir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо.
What is it? It is an ear.

Ûû

bilûr

Ev çiyə? Ev bilûrə.
Bu nədir? Bu tütəkdir.
Что это? Это свирель.
What is it? It is a pipe.

brûsk

Ev çiyə? Ev brûskə.
Bu nədir? Bu ildırımır.
Что это? Это молния.
What is it? It is a lightning.

çav

Ev çiyə? Ev çavə.
Bu nədir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

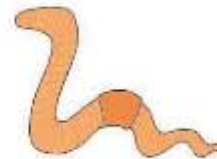
keVok

Ev çiyə? Ev keVokə.
Bu nədir? Bu göyərçindir.
Что это? Это голубь.
What is it? It is a pigeon.

gul

Ev çiyə? Ev gule.
Bu nədir? Bu güldür.
Что это? Это цветок.
What is it? It is a flower.

kurm

Ev çiyə? Ev kurme.
Bu nədir? Bu qurddur.
Что это? Это червяк.
What is it? It is a worm.

çûk

Ev çiyə? Ev çûkə.
Bu nədir? Bu quşdur.
Что это? Это птица.
What is it? It is a sparrow.

dupişk

Ev çiyə? Ev dupişkə.
Bu nədir? Bu aqrəbdir.
Что это? Это скорпион.
What is it? It is a scorpion.

bivir

Ev çiyə? Ev bivirə.
Bu nədir? Bu baltadır.
Что это? Это топор.
What is it? It is an axe.

berçavik

Ev çiyə? Ev berçavikə.
Bu nədir? Bu eynəkdir.
Что это? Это очки.
What is it? It is glasses.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Ww

w erdek

Ev çiyê? Ev werdeke.
Bu nêdir? Bu ökêdêdir.
Çto êto? Êto yuka
What is it? It is a duck.

wêne

Ev çiyê? Ev wêneye.
Bu nêdir? Bu şekildir.
Çto êto? Êto kartina
What is it? It is a map.

ewr

Ev çiyê? Ev ewre.
Bu nêdir? Bu buluddur.
Çto êto? Êto tucha.
What is it? It is a cloud.

kew

Ev çiyê? Ev kewê.
Bu nêdir? Bu koklêkêdir.
Çto êto? Êto cesarka
What is it? It is a partridge.

Xx

xalxalok

Ev çiyê? Ev xalxaloke.
Bu nêdir? Bu arabüzêndir.
Çto êto?
Êto bojta koronka.
What is it? It is a lady-bird.

xanî

Ev çiyê? Ev xaniye.
Bu nêdir? Bu evdir.
Çto êto? Êto dom.
What is it? It is a home.

xaç

Ev çiyê? Ev xaçê.
Bu nêdir? Bu xaçêdir.
Çto êto? Êto kresê.
What is it? It is a cross.

berx

Ev çiyê? Ev berxê.
Bu nêdir? Bu quzudur.
Çto êto? Êto baran.
What is it? It is a sheep.

Yy

xiyar

Ev çiyê? Ev xiyare.
Bu nêdir? Bu xiyardir.
Çto êto? Êto ogyeç.
What is it?
It is a cucumber.

heyve

Ev çiyê? Ev heyve.
Bu nêdir? Bu aydır.
Çto êto? Êto luna.
What is it? It is a moon.

yek

Ev çiyê? Ev yekê.
Bu nêdir? Bu birdir.
Çto êto? Êto edînna.
What is it? It is a one.

çiya

Ev çiyê? Ev çiyaye.
Bu nêdir? Bu dağdır.
Çto êto? Êto gory.
What is it? It is a mountain.

Zz

ziman

Ev çiyê? Ev zimane.
Bu nêdir? Bu dildir.
Çto êto? Êto yazyk.
What is it? It is a tongue.

zengil

Ev çiyê? Ev zengile.
Bu nêdir? Bu zangêdir.
Çto êto? Êto zwoçk.
What is it? It is a bell.

zerik

Ev çiyê? Ev zerike.
Bu nêdir? Bu vedrêdir.
Çto êto? Êto vedro.
What is it? It is a bucket.

derzi

Ev çiyê? Ev derziye.
Bu nêdir? Bu iynêdir.
Çto êto? Êto igla.
What is it? It is a needle.

Киличдароглу: Образование на родном языке разделит нацию

Лидер главной оппозиционной турецкой партии - Республиканской народной партии (СНР), Кемаль Кылычдароглу заявил, что его партия не имеет возражений против изучения родного языка, но считает, что предоставление права гражданам на получение образования на родном языке разделит нацию.

"Люди имеют право изучать свой родной язык, они должны иметь эту свободу. Они должны изучать свой родной язык. Государство должно внести свой вклад в это, если это необходимо. Тем не менее, мы придерживаемся убеждения, что образование на других языках, кроме турецкого, разделит нацию", сказал Киличдароглу. Его выступление было сделано во время эксклюзивного интервью с агентством "Cihan" в штаб-квартире СНР в пятницу. Использование других языков, кроме турецкого в системе государственного образования уже давно обсуждается в Турции. Про-курдская Партия мира и демократии (BDP) и ее предшественники призывают к реализации права на образование на родном языке для меньшинств в Турции в течение длительного времени, в то время как большинство парламента выступает против этого. Лидер СНР напомнил, что в настоящее время студенты имеют право изучать курдский факультативно, и его партия не возражала против этого. Курдский язык стал предлагаться в качестве элективного курса в турецких школах в начале этого семестра, что последовало из реформ в системе образования. Киличдароглу сказал, что официальным языком Турции является турецкий, и что СНР считает наличие второго официального языка неправомерным, пишет "Today's Zaman".

ALFABÊ				DİKARÎ BIXWÎNÎ
KURDÎ		Azerî		
N b/s	ya bi tîpên latinî	ya bi tîpên kirîlî	Latinî	
1	Aa	Aa	Aa	Artêş, armanc, av, agir, azadî, adar, azerî, aram, artêş,
2	Bb	Бб	Bb	Bazîd, beran, berf, Baran, ba, bahoz, berbang, bedew, berx
3	Cc	Цц	Cc	Cûdî, cêr, ceş, Declê, Cefer, Cemîl, cêv, Cello,
4	Çç	Чч	Çç	Çekdar, çem, çar, çepik, çav, çeleng, çil,
5	Dd	Дд	Dd	Dayîk, dewr, dar, dest, Dara, dû, deh, defter, don, dîwar, dinê
6	Êê	Ее	Ee	Êlnûr, êvar, êzing, êş, êlek, Êldar,
7	Ee	Яя	Əə	Enî, ewr, erê, Ewreman, Eli, elek, Elegez, Erzurum,
8	Ff	Фф	Ff	Ferat, fitone, Fariz, fil, fûtbol, Ferman, Firat, Fatma
9	Gg	Гг	Gg	Gerîlla, Gebar, genim, gellî, germ, golig, gore, goh
10	Hh	Нн	Hh	Hewlêr, havîn, hirç hêsir, hewar, havîn, hurmê, hesp
11	Îî	Ии	Ii	Îsal, îni, bîr, pîr, sîr, Îdrîs, Îsa, îcar, valî, İbrahim, İran
12	Ii	Ьь	Ii	Kirin, birin, firîn, kirîn, Miraz, mirin, minminîk,
13	Jj	Жж	Jj	Jîyan, jûjî, Nûjîn, jor, jêr, jehr, jale, jajik, Janna,
14	Kk	Кк	Kk	Kurdistan, karker, kevan, Kemal, Kerkuk, Kerem, kelem
15	Ll	Лл	Ll	Lûr, legleg, gul, bilbil, dil, Laliş, Lêyla, lazim, lempe, limon
16	Mm	Мм	Mm	Midîa, merd, mêr, mêvan, masî, meş, Misir,
17	Nn	Нн	Nn	Nan, nêrî, nig, Nîva, neví, ner, nav, nas, hinar, Hesên,
18	Oo	Оо	Oo	Osê, Oskan, dor, sor, Oric, ode, orxan, Oslo, Duhok
19	Pp	Пп	Pp	Par, piling, pîr, pola, pis, Paşa, Perîşan, pitî, petek, perçe
20	Qq	Qq	Qq	Quling, qawe, qîr, qelem, qaiş, qat, qeysî, Qasim, qesir, qend
21	Rr	Рр	Rr	Ro, Rostem, zer, ber, gerîlla, reş, ru, rast, ram, aram, zirav
22	Ss	Сс	Ss	Serok, Sîpan, Sencar, sêv, sor, sût, serî, saz, serbaz, Sefer, sê
23	Şş	Шш	Şş	Şoreş, şev, şe, şene, şêr, şûr, şapik, şalik, şîrîn, sekir, şewaq
24	Tt	Тт	Tt	Tîr, tîrêj, tam, tas, tî, tendûr, Temam, temaşe, tifing, top,
25	Ûû	Уу	Uu	Kûr û dûr, pênuş, hûr, şûr, nûr, bûyîn, çûyîn, bûyar
26	Uu	Юю	Üü	Gul, sur, dudu, guh, buhur, kurd, Kurdistan, guhdar, nuh
27	Vv	Вв	Vv	Vala, vrvêşî, vira, vîalî, av, valî, vajî, Vagîf, Van, vala, eva
28	Ww	Ww	-	War, welat, Wecîh, weşandin, Xwedê, Wezîr, Wekîl, walî
29	Xx	Xx	Xx	Xîyal, xewn, xanî, xurtî, Xelîl, xalo, xatî, Xalid, xaç, xêr, xas
30	Yy	Йй	Yy	Yasin, Yusif, Yagub, Yasemen, yeçîn, Yehya, yarmarka
31	Zz	Зз	Zz	Zozan, zer, zêr, zor, zengil, zend, zîv, zelal, Zîver, zêytûn

Ирак торопит США с поставкой оружия

Премьер-министр Ирака Нури аль-Малики заявил в четверг о "необходимости развития защитных способностей иракской армии, чтобы защитить безопасность Ирака и национальный суверенитет".

Он призвал США "ускорить вооружение иракской армии, поскольку она нуждается в оборонительном вооружении, которое поможет защитить суверенитет Ирака и его независимость, а также обеспечить сдерживающий фактор по отношению к любому нападению."

Пресс-секретарь премьер-министра Али Муссави сообщил AFP, что Малики, в частности, настаивает на быстрой поставке 18 самолетов "F-16", которые Ирак надеялся получить в следующем году, но американские чиновники обещают поставить только к 2014.

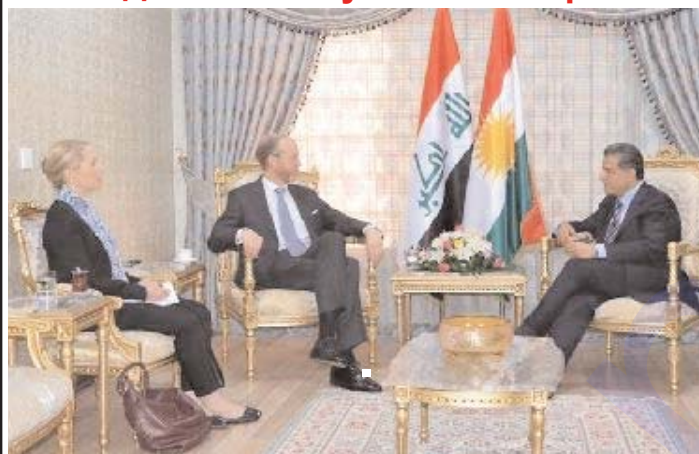
Муссави сказал, что аль-Малики и заместитель министра обороны США Картер договорились о дальнейших двусторонних переговорах по теме ускорения поставки истребителей.

Исполняющий обязанности министра обороны Ирака Саадун аль-Дулайми, тем временем заявил журналистам, что Ирак также был заинтересован в вертолетах "Apache" и зенитном оружии.

Завление прозвучало после того, как Россия и Ирак подписали \$ 4,2 млрд. сделку по покупке оружия 9 октября.

Русские СМИ сообщили, что сделка касается 30 ударных вертолетов "Ми-28" и 42 зенитно-ракетных систем "Панцирь-С1". Обсуждение также коснулось возможного приобретения Ираком крупной партии русских истребителей "МиГ-29".

Новый шведский посол взял обязательства продолжать усилия по созданию консульства в Эрбиле

Новый посол Швеции в Ираке, г-н Йорген Линдстрем, прибыл в Курдистан на этой неделе с ознакомительным визитом.

В настоящее время Швеция имеет в Эрбиле офисы политического и торгового представительства.

Посол Линдстрем сказал, что он рад вернуться в Курдистан со времени его последнего визита в 2006 году, и надеется на укрепление связей с регионом.

Он также выразил заинтересованность в расширении роли их представительства в Эрбиле с его дальнейшим преобразованием в консульство. "У нас прекрасные отношения с Ираком, и моя миссия здесь заключается в том, чтобы продолжать и укреплять эту политику".

Министр Фалах Мустафа приветствовал посла в Курдистане и выразил готовность КРГ оказывать помощь и поддержку его миссии в Ираке. Он сказал: "Мы надеемся видеть Вас в Эрбиле чаще для дальнейшего укрепления хороших отношений между нами".

"Швеция всегда играла важную роль в обеспечении наших людей убежищем в трудные времена в прошлом, и сегодня Швеция является домом для одной из крупнейших и наиболее ярких курдских общин, живущих в Европе", добавил министр Мустафа.

Собеседники затронули отношения между соседними странами и подробно поговорили о кризисе в Сирии. Говоря о продолжающемся насилии, министр Мустафа сказал, что для курдов в Сирии важно остаться едиными. Он сказал: "Сейчас самое время для единства, а не для разногласий". Посол, как ожидается, встретится с другими высокопоставленными должностными лицами в Курдистане, в том числе с президентом и премьер-министром.

Как мы уже сообщали, более 500 человек приняли участие во втором научном Всемирном курдском конгрессе, который состоялся 11-15 октября в Эрбиле.

Более 300 участников приехали из других стран. В ходе конференции представители Регионального правительства Курдистана (КРГ) подчеркнули важность возвращения диаспоры в Курдистан. Об этом пишет газета "Rudaw".

"Нам нужны ваш опыт и мы прислушиваемся к вашим советам," заявил президент КРГ Масуд Барзани в ходе церемонии открытия.

На конференции были рассмотрены исследования в таких областях, как здравоохранение и медицинская наука, сельское хозяйство, высшее образование, экономика, политика и права человека. Конгресс сделал акцент на устойчивое развитие и улучшение инфраструктуры, которые "необходимы для поддержки КРГ в своей миссии", - говорится в итоговом документе Конгресса.

Но не обошлось и без критики. Томас Шмидингер, преподаватель политической науки в Университете Вены (Австрия) заявил "Rudaw", что он был в шоке от научного уровня некоторых презентаций.

"Я действительно не понимаю, почему некоторые люди были выбраны для выступления здесь", сказал он. "Если мои студенты представят такие презентации, они просто не пройдут".

Шмидингер заявил, что на конференции было слишком много тем, для чего необходимо больше внимания. Другие участники также считают, что было бы лучше организовать параллельные секции, вместо того, чтобы проводить отдельные секции по различным предметам.

Зейнеп Арслан, австрийский доктор высшего образования в политической науке, говорила на Конгрессе о курдских детях в Турции. Она критиковала КРГ за попытку привлечь людей в регион, где еще есть бедность. "Это часть комплекса неполноценности думать, что курды в диаспоре знают, что лучше для местных людей. Люди из диаспоры - это иностранцы здесь".

Арслан также подвергла критике отсутствие женщин-докладчиков. Сума Ахмад, представитель австрийской НПО, говорил на съезде о роли НПО в демократизации иракского Курдистана. Ахмад сказал "Rudaw", что, "если целью было привлечь диаспору приехать в Курдистан, я бы назвал это успехом". "Но никто не знает, какова цель этой конференции. Если вы хотите помочь Курдистану, вы должны прекратить этот ориентированный на элиту подход. Научная конференция должна проходить в университете, где и живет наука, а не в конференц-зале".

Эленд Пааше, кандидат философских наук, который работает над темой возвратной миграции в Курдистане, находит Конгресс интересным, так как он фокусировался на диаспоре и

Участники Второго Всемирного курдского Конгресса о плюсах и минусах прошедшего события

развитии. "Эта конференция была довольно уникальной для всего мира в том смысле, что она сигнализирует о большой политической воле сотрудничать с диаспорой. И это первая

говорили о частном бизнесе, и у меня сложилось впечатление, что они хотели продать свою продукцию", добавила Амин.

Участники конференции также подвергли критике отсут-

конференция здесь, так что это только начало", сказал Пааше.

Тем не менее, он считает, что КРГ должны больше думать конкретно о практическом участии. "В будущем, они могли бы быть еще более активными, ...не просто приветствовать диаспору, но и активно пользоваться связями диаспоры. Накопление базы данных может стать следующим шагом", сказал Пааше.

"Они поощряют людей вернуться, и говорят, что было бы хорошо, если бы мигранты вернулись, но они не уточняли, что они имели в виду. Они хотят, чтобы люди вернулись навсегда, чтобы жить здесь? Что произойдет потом? ...Мы знаем из опыта других стран, таких как Израиль и Афганистан, что трудно привлечь самых высококвалифицированных специалистов. Вы не просто получаете высшее качество, а высокую элиту диаспоры. Они, скорее всего, вернуться в течение нескольких недель или месяцев на проектной основе, а лучше, чтобы остаться навсегда," объясняет он. Ивонн ван дер Биджил из Нидерландов, которая ведет сайт, занимающийся европейским туризмом в Курдистане, описывает курдов диаспоры, как самое большое различие между этим Конгрессом и первым, состоявшимся в Голландии. "В Роттердаме были в основном люди из Европы, но на этот раз приехали люди из Австралии, Канады и США", сказала она.

Она добавила, что организация Конгресса была сделана хорошо, что, по ее мнению является плодом сотрудничества между европейскими и курдскими организациями. "Я поражена тем, что курды смогли организовать что-то подобного масштаба", сказала она. Лейла Амин, врач из Швеции, выступила с критикой секций, посвященных здравоохранению. "Были намечены слишком мало конкретных планов и решений по проблемам в сфере здравоохранения", сказала она. "У нас очень плохие университетские больницы в Курдистане, и мы должны улучшить это направление".

"Кроме того, некоторые люди

стали участниками из местных университетов. "Наши университеты не были представлены здесь в достаточной степени, и я извиняюсь за это," сказал Алан Дилани, главный организатор конференции. "Мы не интегрировали университеты как должно".

Доктор Барзу Элиасси, научный сотрудник Центра ближневосточных исследований в Университете Лунда и один из докладчиков конференции, сказал "Rudaw", что "важным аспектом съезда была его открытость по отношению к некурдским ученым, активистам или участникам. Это не легкая задача - управлять несколькими сотнями участников, учитывая, что Ближний Восток известен бюрократией, но оргкомитет проделал большую работу, несмотря на некоторые неэффективные бюрократические процедуры".

Но доктор Элиасси также отметил, что "длительный характер заседаний был утомительным и контрпродуктивным, так как многие участники не могли полностью сосредоточиться во время сессии, которая длилась несколько часов." Кроме того, он отметил, что средства массовой информации присутствовали, когда официальные лица произносили речи, но не во время презентаций участников Конгресса. "Было не ясно, был этот съезд посвящен должностным лицам КРГ или приглашенным участникам, которые хотели делиться своими знаниями и опытом с Курдистаном". Многие участники сказали "Rudaw", что конференция была идеальным местом знакомства с новыми людьми.

Например, Велат Зайданлиоглу, основатель сети курдских исследований, сказал что для него это был "удивительный опыт". "Я думаю, что это было очень положительным явлением, которое привлечет большие инвестиции на продвижение региона", сказал он. "Долгосрочные последствия этой конференции могут быть не видны сейчас, но они будут видны в будущем".

Обострение ситуации с голодовкой, проводимой заключенными в тюрьмах Турции, вызвало знаки солидарности с голодающими среди многих политических и общественных организаций.

Сопредседатель Конгресса Демократического общества (ДТК) Айсель Туглук высказала солидарность с заключенными, и обвинила правительство Турции в препятствовании мирному решению курдского вопроса в стране. Туглук напомнила об изоляции курдского лидера Абдуллы Оджалана и непризнании правительством всеобщего права на образование на родном языке.

Туглук отметила, что ответственность за любые неблагоприятные последствия для забастовщиков будет лежать на правительстве: "Решение лежит не в фашистской политике, но в Имрале и переговорах с г-ном Оджаланом, которого курдский народ объявил своим лидером. Это позор человечества - запрещать родной язык, язык более 20 миллионов людей".

Туглук пообещала также пойти на голодовку, если это будет необходимо.

Сопредседатель Партии мира и

Демирташ: диалог и переговоры - единственный способ решения

демократии (BDP) Селахаттин Демирташ назвал диалог и переговоры единственным способом решения курдской проблемы.

"Голодовка заключенных является посланием мира и желанием жить вместе в мире за пределами тюрьмы. Никто, ни турки, ни курды не могут молчать и быть глухими перед лицом величайшей голодовки в истории, ибо это молчание и глухота означают стремления к войне и кровопролитию. Правительственные чиновники, президент и министр юстиции, в частности, - нельзя сказать, что они не слышат эти гуманитарные, добросовестные, политические и моральные крики людей, которые в настоящее время переживают смерть и несут критические риски", сказал Демирташ. Он также отметил, что BDP ожидает, что Министр юстиции представит свое заявление, где объяснит свое отношение к этому вопросу.

Подход к голодовке может стать первым шагом, из тех, что должны быть предприняты на пути к решению,

подчеркнул сопредседатель. Он призвал "всех тех, кто хочет показать добрую волю, сделать верное решение и принять меры, касающиеся требований заключенных". Он добавил, что отношение к голодающим будет ото-

бражать серьезность и искренность в подходе к курдскому вопросу.

Демирташ отметил, что он ожидает, что органы государственной власти предпримут серьезные шаги в отношении решения курдской проблемы через Оджалана.

"Развитие может быть достигнуто и забастовщики могут изменить свое

отношение, если президент и правительство покажут серьезное отношение относительно требований забастовщиков... Требования забастовщиков должны быть услышаны, если есть истинное желание окончить войну. Курдский народ никогда больше не поверит говорящим "хорошие вещи", если эти люди потеряют свои жизни во время забастовки. Требования заключенных, свобода для Оджалана и образование на родном языке, являются конкретными требованиями, за которыми стоят миллионы курдов". Отвечая на вопрос, готово ли турецкое общество к выполнению этих требований, Демирташ сказал, что, "турецкая общественность никогда не будет готова к такому развитию событий до тех пор, пока продолжается настоящий милитаристский, националистический дискурс. Г-на Оджалана является единственным человеком, способным остановить эти смерти и РПК, так как уже очевидно, что военным путем не возможно покончить с РПК или с курдской проблемой.."

Безопасность и стабильность в самом центре экономической основы Курдистана, регионе, который начинает осознавать свой огромный экономический потенциал.

Вывод войск США из Ирака в декабре 2011 года ознаменовал начало новой эры для отношений между США и Курдистаном, в которых регион изменил свою роль в качестве военного партнера в военное время и стал пунктом важного торгового и инвестиционного назначения на Ближнем Востоке.

В настоящее время США является одним из важнейших внешнеполитических инвесторов Курдистана. Ряд крупных американских энергетических компаний, таких как "Aspect Energy", "Marathon Oil Corporation", "Hillwood International Energy", "Hunt Oil" и "Prime and Murphy Oil", уже работают в регионе. Существует огромный потенциал для дальнейших инвестиций США в таких областях, как телекоммуникации и инфраструктура.

Хотя война в Ираке закончилась, растущая озабоченность по поводу режима в Сирии и Иране является сигналом, что Курдистан будет поддерживать свое стратегическое значение для Соединенных Штатов.

Это стало ясно в апреле 2012 года, после того, как президент Масуд Барзани прибыл с визитом в Вашингтон, где он был принят с почестями главой государства президентом Бараком Обамой, вице-президентом Джоозефом Байденом, госсекретарем Хиллари Клинтон и министром обороны Леоном Панеттой. Этот прием послал сигнал международному сообществу о геополитической важности Курдистана.

Вашингтон сыграл важную роль в обеспечении междуна-

Новая эра безопасности и развития

родного признания Курдистана в качестве автономной области, которая сильно отличается от остальной части Ирака.

Быстро развивающийся район с огромным экономическим потенциалом, Курдистан владеет примерно третью от общего числа нефтяных запасов Ирака. Планируемый газопровод "Nabucco" может сделать Курдистан основным источником поставок газа в Европу и Турцию, и покончить с монополией России на европейском рынке газа. Успешное развитие региона основано на уважении к правам человека и частному предпринимательству.

Как сказал Хериш Мухарам, председатель инвестиционного совета Курдистана, "Вы можете видеть амбиции в глазах каждого человека в этом обществе, они посылают сообщение о том, почему Курдистан стал своего рода центром в регионе и в Ираке".

Курдистан вошел в фазу быстрого восстановления, в которой прогресс основан на сочетании государственных и частных инициатив.

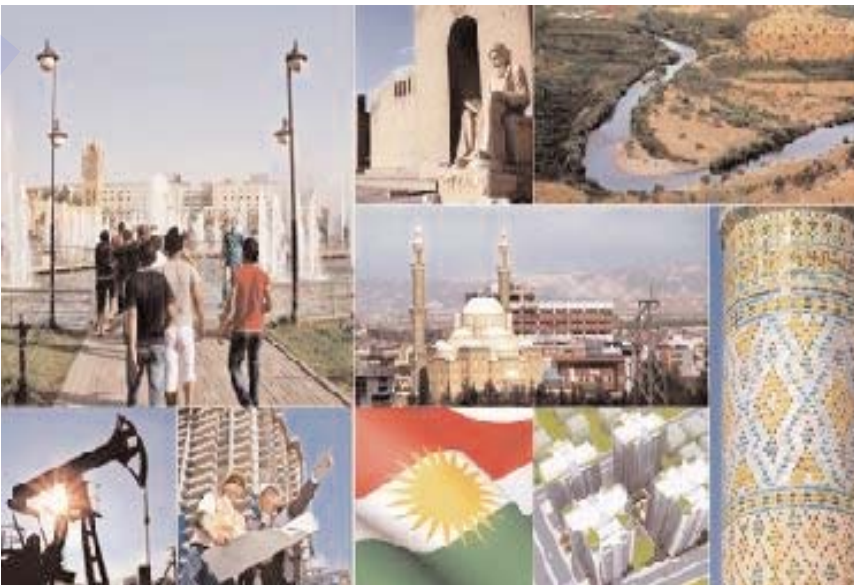
Представитель министерства строительства Камаран Ахмед отмечает, что безопасность является наиболее важным фактором в этой новой эре.

"Мы должны признать, что безопасность, стабильность и меры безопасности играют важную роль в развитии Курдистана. Это... призывает частных инвесторов прийти и инвестировать здесь".

Экономическое будущее Курдистана, очевидно, лежит в потенциале его энергетической отрасли. Этот регион не

только богат нефтью и газом, он также комфортабелен для бизнеса и обеспечивает вхождение энергетическим гигантам. По данным ОПЕК, ресурсы Ирака состоят из 143 миллиардов баррелей сырой нефти и 126700 миллиардов кубических футов газа, и являются четвертыми по величине в мире после Венесуэлы, Саудовской Аравии и Ирана. Тем не менее, добыча нефти в Ираке составляет почти половину иранской, то есть там достаточно места для роста. И Курдистан представляет собой привлекательные ворота в Ирак, потому что на его долю приходится 43,7

стана (КРГ) возглавляет список коалиции Курдистана, который победил на региональных парламентских выборах в июле 2009 года. Коалиция состоит из Демократической партии Курдистана (ДПК), Патриотического союза Курдистана (ПСК), Исламского движения Курдистана, ассирийских и туркменских представителей, коммунистов и социалистов, но первые две партии доминируют в коалиции. После перестановки в кабинете министров в апреле 2012 года, предыдущий премьер-министр Бархам Салих был заменен племянником президента, Нечирваном Барзани.

млрд баррелей запасов нефти, 25,5 миллиарда баррелей недоказанных запасов, а также между 3 и 6 триллионами кубических метров газа. Курдистан в настоящее время производит 100.000 баррелей нефти в день, но он нацелен на повышение этого показателя до 1 млн. баррелей к 2015 году и на экспорт не менее 10% от общей суммы. Региональное правительство Курди-

Курдистан имеет одни из самых прогрессивных законов на Ближнем Востоке. Его Конституция предусматривает свободы для религиозных, национальных и этнических меньшинств, и предоставляет не менее 30% мест в парламенте для женщин, что является наивысшим показателем в регионе. Как сказал Фалах Мустафа Бакир, глава департамента внешних связей

КРГ: "Мы терпимы, и мы взяли уроки из прошлого, чтобы иметь процветающее и светлое будущее".

Чтобы достичь этого будущего, г-н Бакир подчеркивает необходимость местных и иностранных инвестиций: "Если иностранные инвесторы не увидят местных инвесторов, вкладывающих средства в их собственной стране или регионе, как они придут сюда? Поскольку мы были изолированы, у нас не было возможностей для реализации всех этих проектов, мы должны были принести их извне. Без этого мы не можем развиваться".

Официальные данные показывают, что на данный момент в Курдистане работают около 1600 иностранных компаний и 11000 местных.

Число иностранных компаний в стране выросло с 1170 в 2010 до 1600 в настоящее время. Из них между 50% и 60% - турецкие.

Курдистан использовал плоды относительно стабильной ситуации в области безопасности и независимого Закона об иностранных инвестициях, а создания совета Курдистана по инвестициям в 2006 году. Для того, чтобы завоевать доверие иностранных инвесторов, региональное правительство ведет работу по созданию стабильной банковской системы и борьбе с коррупцией.

"Курдистан является открытым для бизнеса, и это может служить стартовой площадкой для выхода на иракский рынок. Мы не хотим побуждать людей прийти в регион ради того, чтобы заработать 5 миллионов и более, мы говорим, приходите, чтобы заработать 30 миллионов и более", сказал Фалах Мустафа. **Kurdistan.Ru**

ДИПЛОМАТ

№ 41 (189) 22 - 28 Октября 2012 ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

"отказалось от приглашения президента КРГ Масуда Барзани принять участие в совещании, которое проводилось курдскими партиями, потому что мы убеждены, что нет смысла в проведении таких встреч". Бархам Салех, заместитель генерального секретаря Патриотического союза Курдистана (ПСК), выразил надежду, что "делегация, направляющаяся в Багдад, не будет ограничена членами

Курды головы к "последней попытке" в переговорах с Багдадом по прекращению конфликта

Региональное правительство Курдистана (КРГ) решило отправить делегацию в Багдад в рамках "последней" попытки положить конец спорам. Решение было принято после совещания курдских партий под руководством Масуда Барзани, президента Иракского Курдистана. Об этом пишет газета "Al-Hayat".

Омид Сабах, представитель властей Курдистана, сообщил "Al-Hayat", что встреча, которая была созвана Барзани, и бойкотировалась оппозицией, привела к решению "договориться об отправке в Багдад делегации, которая может быть последней попыткой разрешить кризис".

Сабах отметил, что курды "примут единую позицию, в случае, если переговоры не приведут к решению".

С другой стороны, курдские лидеры оппозиции выступили с заявлением по

итогах встречи, которая состоялась 17 октября, призывающее к дальнейшей работе над проектом конституции региона и национальным законодательством, и их доработке в парламенте.

В заявлении также подчеркивается необходимость "создать необходимую атмосферу и подходящую платформу, которая может способствовать свободным и прозрачным выборам, и развитию независимой стратегии развития управления спорами [курдского] региона с соседями; отстаивать свои интересы и держаться подальше от превращения региона в место, которое региональные власти используют в политических целях". Мухаммед Тауфик Рахим, глава дипломатических отношений оппозиционной партии "Движение за перемены" (Горран), сообщил "Al-Hayat", что движение

двух основных партий, но также будет включать представителей оппозиционных лидеров, так что мы сможем объединиться и защитить права нашего народа".

"Мы придерживаемся иракской конституции, но курдский народ вправе решать свою судьбу. Он имеет право остаться в Ираке и участвовать в иракском правительстве, в соответствии с федеральной демократической конституцией", добавил он. Салех отметил в ходе встречи с делегацией ученых, интеллектуалов, политиков и журналистов из Багдада и провинций Ирака, что "глубокий кризис преследует Багдад на фоне попыток дестабилизировать ситуацию в регионе. Таким образом, эта встреча даст возможность вести диалог и знать факты и доказать, что проблема заключается в Багдаде, а не в курдах".

В Анкаре проходит конгресс BDP

Как мы уже сообщали, в Анкаре проходит Конгресс курдской Партии мира и демократии (BDP), который стартовал 14 октября с присутствием представителей курдских политических партий и курдских политических движений.

В работе съезда приняли участие тысячи членов партии BDP и различные представители курдских политических партий.

Делегацию чиновников от иракской Демократической партии Курдистана (ДПК) возглавил Камаль Киркуки, а делегацию Патриотического союза Курдистана (ПСК) - Мала Бахтияр.

Турецкое правительство с 2004 года арестовало более 1000 членов BDP, в том числе 10 представителей турецкого парламента и членов руководства Совета этой партии.

стало более 1000 членов BDP, в том числе 10 представителей турецкого парламента и членов руководства Совета этой партии.

ПОСЛЕДНЯЯ страница

Нечирван Барзани: Диалог - единственный способ решить курдскую проблему в Турции

В интервью корреспонденту BBC премьер-министр Иракского Курдистана Нечирван Барзани заявил, что Анкара должна начать пере-

говоры с запрещенной Рабочей партией Курдистана (РПК), прежде чем просить ее сложить оружие, чтобы обеспечить решение курдской проблемы.

Определяя курдскую проблему как политический, а не военный вопрос, Барзани отметил, что для турецкого государства не возможно решить проблему с помощью военных операций. Диалог и переговоры - это единственный способ решить курдский вопрос, подчеркнул он.

Эта длительная проблема не может быть решена за одну ночь, сказал Барзани и добавил, что, "критическим вопросом на данный момент является желание или нежелание Турции решить эту проблему. Если турецкие власти хотят решить эту проблему, они должны понимать, что они должны сесть за стол и начать диалог".

Барзани перечислил свои предложения по решению следующим образом: прекращение огня между правительством Турции и РПК, улучшение условий содержания Абдуллы Оджалана и подлинный диалог с РПК.

Отвечая на вопрос о КСК (Союзе курдских общин) и интервью президента Исполнительного совета и действующего лидера и командира РПК Мурата Карайылана Би-би-Си, в котором он оценивает условия Турции по сложению оружия РПК как капитуляцию, на которую РПК никогда не согласится, Барзани заявил, что Турция должна выдвинуть это требование после начала переговоров с РПК.

РПК уже несколько раз предлагала мирное решение курдской проблемы, Турция всегда отказывалась, заявляя, что не будет вести переговоры с "террористами".

С момента своего основания в 1984 году, РПК ведет борьбу с турецким государством, которое до сих пор отрицает конституционное существование курдов, за создание курдского государства на юго-востоке страны. К 2012 году более чем 45000 людей были убиты в ходе боевых действий между противоборствующими сторонами.

Сегодняшней целью РПК является создание автономной области на востоке станы и расширение культурных прав этнических курдов, которые составляют наибольшее меньшинство в Турции.

Большинство курдской общины Турции, насчитывающей до 23 млн., открыто сочувствуют повстанцам РПК. РПК хочет конституционного признания курдов, регионального самоуправления и преподавания курдского языка в школах. Требования РПК также включают освобождение заключенных членов РПК, уменьшение давления на задержанного лидера РПК Абдуллу Оджалана, прекращение военных действий против курдской партии и обновление турецкой конституции.

Kurdistan.Ru

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:

TAHİR SÜLEYMAN

İMTİYAZ Ü SERNIVİSAR:

TAHİR SİLƏMAN

УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

TAXIR SULEYMAN

Tel: +994 50 352-33-18

Azərbaycan şöbəsinin redaktoru:

Ramiz Cəbraylov

Xüsusi müxbir:

Sakit ÇIRAQLI

Региональный корреспондент:

Усуб ТЕЙФУР

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın

mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

www.diplomata-kurdi.com

Ünvan: Bakı şəhəri 40, küçə

S.Mehmandarov ev 25, mənzil 17

Navnisan: Bakı 40, soyaq

S.Mehmandarov xani 25, mal-17

Адрес: Баку 40, улица С.Мехмандаров

дом 25, кв.-17

Qəzet "Diplomat" qəzetinin bilgisayar mərkəzində uyğunlaşdırılıb və "Bəxtiyar-4" mətbəəsində çap olunmuşdur.

e-mail: diplomat_gazeti@box.az

Şəhadətnamə: NƏŞ 005004966

BUSB-un Sabunçu rayon filialı

VÖEN 1800061582

H/h 438010000

Sifariş: 1500